Yarım Ay

№ 28

15 Kuruş

Bayan!
Size güzellik için en kıymetli bir reçete takdim ediyorum

İşte yalnız bunları kullanmakla, hayalinizde yaşattığınız güzelliğe kavuşursunuz.

İstenilen her türlü tafsilât için bu adrese müracaat ediniz:

ALTUN ÇİÇEK FABRİKASI — İSTANBUL

Sultan Hamam, Dikranyan Hanı altında No. 37-39

İKTİDARSIZLIĞI
ve
BEL GEVŞEKLİĞİNİ

giderir, yaşamak neşesini iade eder. Eczanelerde bulunur. İstanbulda fiyatı 160 kuruş. Tafsilât için: Galata-Posta kutusu

1255

Muayyen bir muhlet muteber olmak üzere, reklâm için her türlü rozet siparişlerini:

1000 TANESİ
90 TÜRK LİRASI

fiyat ile kabul ederiz. Bu fiyatta gümrük masrafı dahildir. Teslimat çabuk yapılır.

N. Zigomala
Asmaaltında: Cambaz han caddesi No: 36
İstanbul

ÇOCUKLARINIZI UNUTMAYINIZ!

Değişik havaların zararlı tesirine karşı deri korunmak ister. Bunun için en iyi tarz, akşamları yatmadan önce ve sabahları deriyi **NİVEA** ile iyice uvmaktır. Deri yumuşak ve gergin kalır.

İhmal etmeyiniz...

"LİNİA" Kemeri istirahati temin, yağlanmayı men eder ve hareketinize gençlik verir.

Yalınız:
J. ROUSSEL de satılır.
İSTANBUL. Tunel Meydanı No. 12.
3 numerolu katalogumuzu isteyiniz, bedava gönderilir.

Yeni Çıkan: (Resimli Ay)ı *Alınız!*

İçinde 20 den fazla kıymetli makale, röportaj, hihâye ile herbiri birer formalık iki roman; Sinema, Spor, Mizah ve Karikatür, Moda sayfaları; ayrıca da iki tane renkli Tablô ilâvesi vardır.

2 *İNCİ SAYISI 1 NİSANDA ÇIKIYOR!..*

HAYAT SİGORTALARINA DAİR

Ekonomi Bakanı Bay Celâl Bayar a

Bugünkü sosyal ve ekonomik hayatta sigorta işlerinin ne kadar mühim bir mevki tutmakta olduğu herkesçe malûmdur.

Önceleri yangına karşı mal ve binaları sigorta etmekle başlayan bu işe, sonra her türlü nakliyat ve hayat sigortaları ilâve olundu. Daha sonraları da semavî afetlere, muharebelere, kazalara karşı cins cins sigortalar ihdas edilerek dairesi genişletildi.

Biz, burada bir nebze hayat sigortalarına temas edeceğiz: Zengin, fakir herkes için hayatını sigorta ettirmek çok doğru ve âkilane bir harekettir. Biriktirdiği varlığın, kaydı hayat şartile elinde kalacağına hiçbir zengin güvenemez!.. Ölümün de, hangi dakika gelip kendisini bulacağını, hiçbir fakir kestiremez!...

Herkes, malî kudretine göre, sigorta primi ödemekle, mecburî bir tasarrufta bulunmuş olur.

Herhangi bir ihtiyaç ve buhran zamanında, hayat sigortasına yatırılan para imdada yetişir..

Ömrü vefa edenler, sigorta paralarını kendileri alarak, hayatlarının son günlerini rahat geçirirler. Yarı yolda Tanrının rahmetine intikal edenler de, arkada bıraktıklarını korkunç bir sefaletten kurtarmış olurlar!..

İşte bu düşünce ve hesaplarladır ki, birçok Türk vatandaşları sigorta şirketlerine milyonlar yatırarak hayatlarını sigorta ettirmişlerdir. Fakat bu hayat sigortaları içinde bazıları vardır ki: ***eğer Cumuriyet Hükûmetimiz bir tedbir ittihaz etmezse***, tamamen kaybolmuş bulunuyorlar.

Bunlar: büyük harp yılları (1916, 1917, 1918) içinde yapılmış olanlardır.

Bu yıllarda memleketimiz Fransa, İngiltere, İtalya, Amerika ile harp halinde olduğu için, bu devletlerle hertürlü ticarî işler, alâkalar kesilmişti. Bütün işler Avusturya ve Almanya ile cereyan ediyordu. Bu senelerde yapılan hayat sigortalarının yüzde doksan beşi de Alman ve Avusturya kumpanyalarile (mark ve kurun üzerine) yapılmışlardı.

İşte bizim mevzuumuzu teşkil eden, ve sayın Ekonomi Bakanımıza arzetmek istediğimiz sigortalar da bunlardır.

Malûmdur ki 1916 dan 1918 senesine kadar mark ve kurunlar, Türk parasına nisbetle kıymetlerinden bir parça kaybetmişlerdi. Bu küçük tenezzüllerden istifade etmek için, birçok Türk vatandaşı, hayat sigorta primlerinin yirmi seneliğini - iskonto etmek suretile- defaten ödemişlerdir.

1916 yılında 20 sene müddetle yapılan sigortaların vadesi, 1936 senesinde gelmiş bulunuyor. Sigorta şirketleri, mark ve kurunların uğradıkları akıbetleri ileri sürerek, sigorta sahiplerine, verdikleri paraların yüzde beşi derecesinde bir şeyler iade etmek istiyorlar!..

Türk vatandaşlarının, yekûnu yüz binlerce lirayı bulan bu haklarının, böylece heder olmasına Ekonomi Bakanlığımız seyirci kalamaz ve kalmamalıdır! Kamutaydan geçirilecek birkac maddelik bir kanun, bu tehlikenin önünü alabilir. Biz, bu hususta düşündüklerimizi, şöyle hülâsa ediyoruz:

Madde 1 — 1916, 1917, 1918 senelerinde Alman markı ve Avusturya kurunu üzerine yapılan hayat sigortalarının esmanı, primlerin ödendikleri tarihlerde, mark ve kurunlar İstanbul borsasında herkaç kuruştan muamele görmüş ise, o bedelle Türk parası olarak ödenir.

Madde 2 — Birinci maddeye göre tahakkuk eden Türk lirası bedele, 20 senelik % 5 mürekkep faizi zammolunur.

***

(Cumhuriyet) gazetesi geçenlerde «Soruyoruz» sütununda bu meseleye temas etmiş, ve bu hakların korunmasını istemişdi.

Bu sorusuna ne gibi bir cevap aldı bilmiyoruz. Yarım Ay okuyucularından bazıları da, bize müracaat ederek bu haklarının korunması için teşebbüste bulunmamızı istediler.

Dileklerini pek haklı gördüğümüz için, keyfiyeti Ekonomi Bakanımıza naklettik; çok ümit ediyoruz ki sayın Bay Celâl Bayar, bu mes'eleye lâyik olduğu ehemmiyeti verecekler; Türk vatandaşlarının yüz binlerce liralık haklarının heder olmasına meydan vermeyeceklerdir.

— Doktorun tavsiyesi gibi size yalnız sebze pişirdik!..

— İyi.. ancak bu yeşillikleri yutmamı yardım için önce bana bir beklik getiriniz!..

— Haydi bakalım, portföyü sulan!..

— Peki vereyim, yalnız rica ederim bana sen değil, siz diye hitap etmelisin!..

— Baba! muharebe patlarsa öğretmenler de asker olur mu?

— Elbet olur. Niçin sordun?

— Hergün cezadan, dayaktan kurtulacağım diye!..

— Bugünkü müzakeratta hangi tarafı iltizam edeceksin?

— Her ihtimale karşı müstenkif kalacağım!..

— Nen var?.. niçin ağlıyorsun?

— Ortalık barut kokuyor, harp patlarsa müteahhitlik edecek param kalmadığına!..

— Ortalık karışıyor, bankadaki paramı çeksem mi?

— Hiç durmaz harp olunca hemen ispekülâsyona başlarız..

— Arabanızın sür'ati nedir?..

— İnzibat memurunun önünde 15, onu geçince 90 kilometredir.

— Nezleni tedavi için ne alacaksın?..

— İki düzüne mendil

— Yuhu bu ne kadar otomobil!.. Bütün bu halk nereye gidiyorlar?..

— Buhrandan mütevellit sıkıntılarını gidermeğe!..

— Balık bayat!.. ne için yemesinde ısrar ediyorsun?..

— Siz yemediğiniz takdirde bize yutturacaklar da!..

Louis le Bien-Aimé, etrafında konuşulanlardan bir söz kaçırmıyor kadınları hürmetle selâmlıyor. Çünki krallar kadın ruhunu tanırlar...

Yazan : **POL SKURDİJER** Çeviren : **YAŞAR SİHAY**

Aşkın Kıraliçeliğe Yükselttikleri..

Hiçbir zaman hayatın, basit ve âlelade birşey olduğunu söylemeyiniz. Hayat, aynı zamanda bir peri masalıdır. O, her beşiğe nasip olan bir Tanrı vergisidir. Yalnız fırsatları kaçırmayıp ondan istifade şekillerini bilmek kâfidir. Geçmişte bu suretle kıraliçe olanlar pekçoktur. Fakat onlar, bu mertebeye çıktıktan sonra, nereden geldiklerini ve nasıl kıraliçe olduklarını inkâr etmişlerdir. Tarihin sahifelerinde ve çoğumuzun ağızlarında birer peri masalı gibi isimleri sayılan: Madam dö Bari XVinci Luinin saraylılarından, Polin Bonapart bir imparatorun kız kardeşinden; ve Raşel bir tiyatro facia kıraliçesinden başka birşey değillerdi. Bu dilber kadınlar doğuşlarında en fakir ve bikes birer çocuktular; fevkalâde yüksek şanslarıdır ki onları bu yüksek mertebelere çıkartmış; onlara birer yıldız ünvanını kazandırmıştır.

Madam Dö Bari - Kıralın Metresi: İsimsiz Jan

Madam Anne Bécu aklen malûl olup, Vokulör köyünün şen ve hoppa bir çamaşırcı kadınıydı. Dünyaya ilk defa getirmiş olduğu kız evlâdına vaftiz babasının kim olacağını tayinde, epi sıkıntı çekmişti. Bu çocuk, Vokulörden göçebe halinde geçmekte olan bir çingene kafilesinin reisi «Gomard de Vorbernie»den dünyaya gelmiş olduğu için, köy halkını dehşetli sinirlendirmişti. Böyle bir kadının köylerinde oturamıyacağını aralarında kestirmiş, ve Anne Bécuya söylemişlerdi. Köyünden uzaklaşan zavallı kadın Pariste bulunan yakın akrabalarından birisinin yanına bulaşıkcı ve aşçı olarak yerleşmişti. Günün birinde Ranso isminde bir adam Anne Récuyu istemişti. Kız çocuğunu da fazla sevmiş olduğundan, kendi ismini ona vererek Jan Ranso demişti. Evlendikten sonra orta bir hayat yaşayan Anne, kızının atisi ile fazla alâkadar oluyordu. Çünkü, kendisi hayatında çok acılar geçirmiş olduğundan, kızını iyi yetiştirmek emelinde idi. Janın iyi bir terbiye görebilmesi için, rahibelere verilmesinin muvafık olduğunu anlayan

annesi, bir sabah Janı alarak en yakın manastıra götürdü, Söre teslim etti. Henüz 6 yaşındaki Janet uzun siyah serjden rahibe cübbesini giyerek, başına beyaz kelebek gibi kanatlı başlığı geçirdiği zaman, etrafına hüzün saçıyordu. 16 yaşını ikmal eden Janet, Parisin kibar burjuvalarından birisinin yanına fam dö şambr olarak verilmişti. Fakat; Burjuvanın iki hırçın kızı, onu adeta âdi bir hizmetçi gibi kullandıklarından, nihayet buradan çıkmak mecburiyetinde kaldı.

Süslü Parçalar

Neuve des Petites - champs caddesinde mösyö (Labil) ismindeki tüccarın mağazası, manastıra benzer bir kız mektebini andırıyordu. Kapıdaki üzerine boncuklar işlenmiş perdelerin arasından, papağan kadar geveze, hafif meşrep kızlar; saray mensupları gibi giyinmiş ve tatlı kahkahalar ile dışarıdan geçmekte olan kısa yelekli senyörleri mağazaya celbetmeğe çalışıyorlardı. İşte bunların içerisinde en göze çarpan, canları yakan da yukarıda bahsettiğimiz Janet Ransondu.

Mağazanın ortasına yerleştirilmiş olan masanın üzerinde, bir manken gibi ayakta duran Janın etrafını, ressam (Latour ve Watau) gibi şahsiyetler almış;

Madam Dö Bari

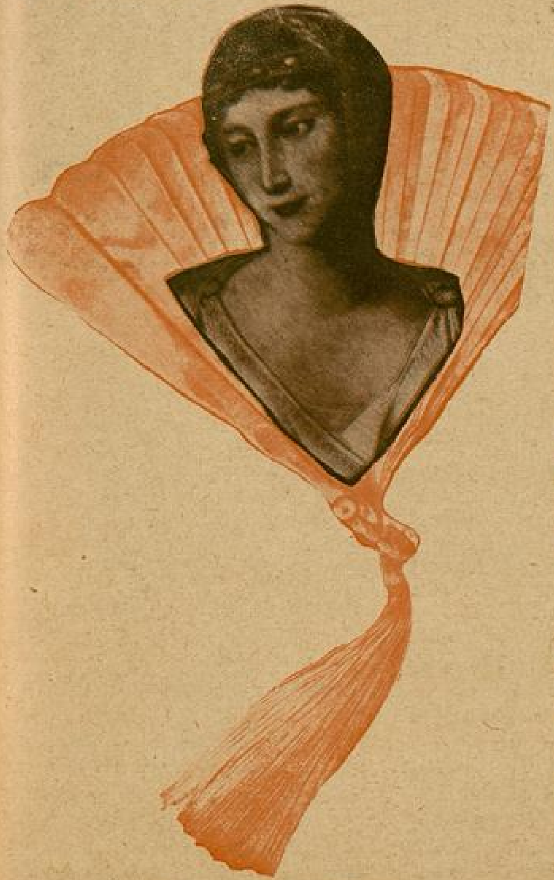

Napoleonun kızkardeşi Polet

genç kızın fevkalâde tebessümlerini çiziyorlardı. O esnada içeri giren yarım yelekli senyör bir ipekli şal sormuştu. Yerinden bir serçe gibi sıçrayarak senyörün önüne dikilen Jan ile arkadaşı Anjel, bülbül gibi çene döküyorlardı. Bu gelen, meşhur kont Dö Bari idi. Dudaklarının arasından hafifçe: «Sizi şeytanlar sizi!...» deyüp, şalı aldı ve uzaklaşştı. 3 gün sonra madam Anne Bécu, kont Dö Barinin sarayına vekilharç ve 18 yaşındaki ele avuca sığmayan çapkın Janet te, Madam Dö Bari olmuştu.

Bir Varmış Bir Yokmuş

Kont Dö Bari yaverini çağırarak yeni kontesi takdim ettikten sonra, müteaddit emirler verdi. O gün bütün sarayda bayram başlamıştı. Onun sarı saçları, mavi gözleri, beyaz vücudunun düzgün tabiî kıvrıntıları etrafında, dam dönörler dönmeğe başlamıştı. Kont, Versayda XV inci Luinin bir ziyafeti olduğunu öğrenmişti. Kıralı görmek üzere Janetle, Versaya gittiğinde; Janeti, kıral yemek yerken önünden geçecek kızlar sırasının önüne geçirmişlerdi. Kıralın oda hizmetçisi (Lubel) in güzel bir manevrası ile, kıralın yatak odasına kadar getirilen bu güzel ve genç kadını, kıral görür görmez şaşırmış.. elleri titremeğe, ayakları tutmamağa başlamıştı. Derhal yakın köylerden bir papas çağırtılmış, gizli bir ayinden sonra XV inci Luinin küçük metresi olmuştu.

Dahası Var

O zamana kadar kırala metreslik vazifesini görmekte olan madam Matenon, artık gözden düşmüştü. Kıralı pek teshir etmiş olacaktı ki, Janet bir türlü aklından çıkmayordu. O, sadeliği, güzelliği ve hoppalığı ile kendisini bütün Fransa kadınlarına sevdirmiş; ve hatta bazıları:« kırala lâyıktır» diye bağırmışlardı. Madam Dö Barinin Versaya geldiği gün bütün şehir baştan aşağı donanmış; halk kafile halinde millî şarkılar söyliyerek, demet demet çiçeklerle yollarda onu bekliyorlardı. Mutantan sekiz atlı arabasile gelen madam Dö Bari, fevkalâde bir merasimle karşılandı. XVinci Lui resmen: "karımdır„ diyerek, 22 nisan 1769 da kendi kabine mensuplarına takdim ettikten sonra,

(Arkası 29 uncu sayfada)

Gelecek Sayımızda:

Holivutta Nişanlanmalar !.. — Holivutun En Güzel Kızı Kimdir? — Klodet Kolberin İçyüzü Yazılarını Okuyunuz !..

MİLYONLARA

MALOLAN FİLİMLER..

Şarlo, kendisine 10 milyon dolar getirecek bir film hazırlayor

Uzun zamandanberi çok pahalıya malolan film yapmaktan vazgeçilmişti. Bunun da sebebi, şüphesiz ki, her işte olduğu gibi, buhrandır. Yalnız, sinemacıların, buhranın ilk günlerinde düşündükleri plânları, biraz yanlış çıktı: onlar, pahalı film yapılırsa, çok müşteri bulamıyacağı için, masrafını koruyamıyacağını sanmışlar; ve nisbeten az masraflı filmler çevirmeğe başlamışlardı. Fakat, buhranın sinemalara fazla tesiri dokunmadığı görülmüştür. Bugün, sinemacılar, artık yine eskisi gibi, çok masraflı-milyonlarca dolarlık - filmler yapmağa cesaret edebiliyorlar. Böyle filmlerin, ötekilerden daha çok kâr getireceğini kat'î olarak düşünüyorlar.

Şimdiye kadar yapılan en pahalı filmler arasında "Ben Hur„ filmi ilk başta gelmektedir. Bu, bütün dünyaca meşhur filme 3,5 milyon dolar sarfedilmişti. Fakat, buna mukabil film 10 milyon dolar getirmiştir. Ondan sonra gelen bir milyon dolarlık filmlerin başlıcaları da şunlardır:

"Pompeinin son günleri„ ; "Broadway "Melody" ; „Roberta„...

Bu sene yeni çevrilen filmler arasında çoğu bir milyonu geçmektedir:

Şekispirin eserinden sinemaya çevrilen „Bir Yaz Gecesi Rüyası„ 1 milyon 200 bin dolara malolmaktadır. Yine bu seneki filmlerden "Ehlisalip muharebeleri„ ne 1 milyon 300 bin dolar gitmiştir. Dickens'in eserinden alınan «İki şehrin hikâyesi» de 1 milyon 300 bin liraya çıkmıştır.

Görülüyor ki son zamanlarda çok büyük masraflarla, büyük eserleri filme almak tekrar moda oluyor. Yalnız acaba içlerinden yine bir "Ben Hur„ filmi çıkacak mı? Bunu kestirmek pek mümkün değildir. Yalnız, sinemacılar, pek zarar etmiyeceklerini sanıyorlar. Çünki, buhran senelerinde çevrilen az masraflı filmler bile tutunmuştur. Yalnız, bunlardan halkın gittikçe soğumak tehlikesi vardır. Onun için, çok masraflı büyük filmler, sinema hayatında vukua gelmek ihtimali olan hakikî bir buhranın önüne geçebilir, sinema seyircilerine yeniden can verebilir...

Bu sene çevrilen en büyük film, bir milyon 300 bin dolar ile, "İki şehrin hikâyesi„ oluyor. Bu filmin bu kadar masraflı olmasına sebep şudur:

Bir kere, "İki şehrin hikâyesi„ nde beş bin kişi rol almıştır Bunların çoğu figüran olmakla kalmıyor, oldukça mühim roller de alıyorlar. Onun için, hemen hemen hepsine çok büyük paralar vermek lâzımdır. Çünki, onlar ekseriyetle değerli artistlerdir. Bu beş bin kişiden her birine günde en aşağı, üst üste, beş dolar verildiğini kabul edersek, demek ki yalnız bir günde yirmi beş bin dolar artistlere veriliyor. Bunu, filmin çevrilmesinin süreceği altı yedi ayla - en aşağı 200 günle - zarbedin: beşyüz bin dolar eder. Bu yekûna rejisörlerin, fotoğrafçıların parasını, dekor ve makine masrafını ilâve edin. Dolarların ka bardığını göreceksiniz.

Bu, pahalı filmler modası yüzünden Amerika studyolarında her gün, milyonlarca dolar avuçtan avuca aktarma ediyor; paralar ceplerden ceplere boşalıyor. Kim kazanıyor? Şüphesiz ki filme giren herkes. Fakat en çok kazananın, studyo sahibi olduğunu unutmamalıdır. Çünki, masrafı çıkardıktan sonra kârın hepsi onundur.

Holliyvud da studyo direktörlerile rekabet eden yalnız bir kişi vardır. Bu da Şarlodur. Şarlo, oynayacağı filmleri kendisi yazar. Bir kere, oradan, senaryo parası olarak epice bir para alır. Sonra rejisörlüğünü kendisi yapar: Bunun için de bir hayli para koparır. Baş rolü de kendisi aldığı için, artist olarak da birçok para kazanır. Bu suretle elinde geçen para, studyo direktörünün kârından daha fazladır.

En son filmi olan "Şehir ışıkları„ ndan sonra Şarlonun sesi çıkmıyordu. Bunun sebebini şimdi anlamış bulunuyoruz: Şarlo yeni bir film hazırlayormuş. "Şehir ışıkları„ ndan kazandığı 6 milyon doların ona az geldiğini, "Şarlo bugünkü dünyada„ ismini taşıyan bu yeni filmden en aşağı 10 milyon dolar kazanmak niyetinde olduğunu söylemektedir.

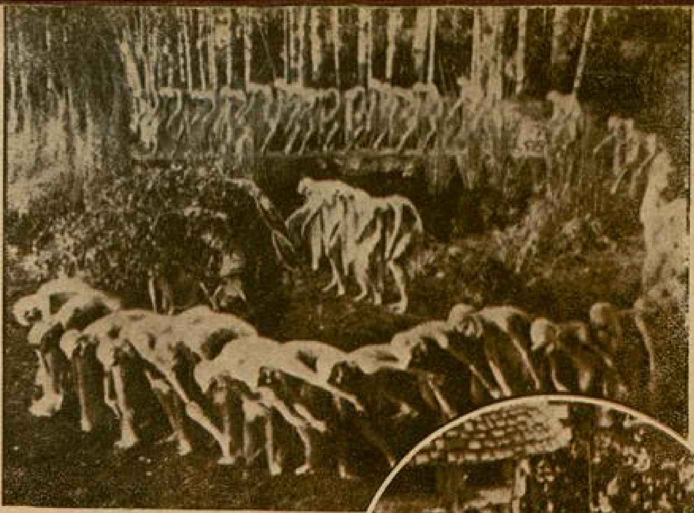

Shakespeare'in "Bir Yaz Gecesi Rüyası„ eserinden Max Reinhardt'ın çevirdiği film

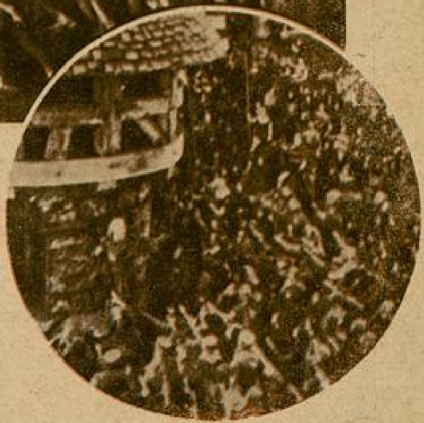

"Haçlılar„ (Ehlisalip Harbleri) filminden bir sahne

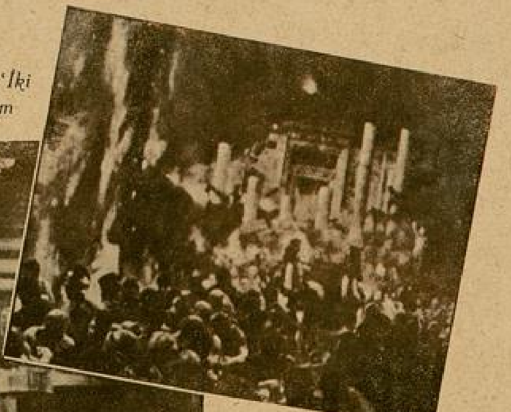

"Pompeyi'nin Son Günleri„ filmi

Dickens'in eserinden çevrilen "İki Şehrin Hikâyesi„ isimli film

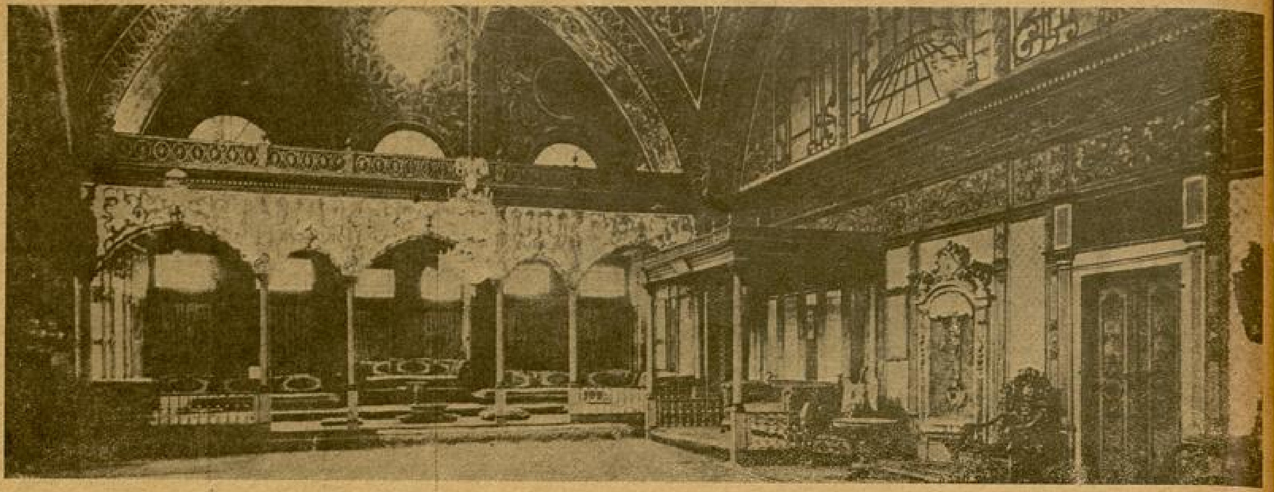

Osmanoğullarından:

Minimini Bir Deli: Dördüncü Mehmet

Yazan:
RAGIP ŞEVKİ

Recebin on sekizinci günü İstanbul yeni ve kanlı bir ihtilâlle uyandı. Ocak halkı «Derya misal» bir kalabalıkla, İstanbul sokaklarını çınlata çınlata saraya akıyordu. Şehrin çapulcu gürühu da bu kalabalığa karışınca, isyan büsbütün alevleniyor... halk:

— Bize gayri yeni padişah gerekir!. diye avaz avaz haykırıyordu.

İhtilâlciler aralarına Karaçelebi zade Abdülâziz efendiyi de alınca Topkapı sarayının orta kapısına dayandılar.

Karaçelebi ile, koca Musluhiddin, Bektaşi ağa, Kara çavuş Mustafa ağa da ihtilâlcilerin arasında idi. Orta kapıya gelince içeriden Mahpeyker Kösem Sultandan sorucu geldi:

— Kullar ne isterler?. söylesünler gayri kasavet çekmesinler. Biz, dilediklerini arslanımızdan talep iderüz!.

Dördüncü Mehmet, burnunu çeke çeke tahtına çıkıp ak sakallı vüzeraya emirler veriyordu!..

Karaçelebi zade öne atılmıştı:

— Sultan İbrahim «Meslûbul-akıl» dır. Bize gerekmez. Şimdiden gerü padişahımız Sultan Mehmettir!.. Diyorlardı.

Etraftan avazlar duyuluyor, halk ve ocaklı:

— Padişahımız odur. Elbette biy'at eylemek gerektir!. diye bağırıyorlardı. Bu teklif Mahpeyker Kösem Sultanın işine yaramıyor değildi. Bir iki mırınkırın yaptıktan sonra hareme döndü. Atlas şilteler üzerinde, bezden tavşanlarla oynayan yedi yaşındaki torununun «sarıcağın sardırup» kolundan tutarak ağalara getirdi.

Ocaklı da, ülema da, halk ta memnundu. Küçük padişah hemen o gün tahta oturtulmuş, bir de «saltanatı seniye üzere takliti seyf alayı» yapılmıştı. Hemen bir saatin içinde Dördüncü Sultan Mehmedin minimini vücuduna göre, saltanat elbisesi dikilmiş, giydirilmişti, Başına da ufacık, tuğlu bir sarık sarılmıştı. Kılıç kuşanma merasimine giderken onu, kucaklayıp heybetli bir at üzerine oturtmuşlardı. Hayvanı mirahur çekiyor; küçücük hünkâr da, düşmemek için, atın yelelerini, murassa semeri tutuyor. şaşkın şaşkın etrafa bakıyordu.

Cülüs bahşişleri dağılırken halk, yeni ve küçük padişahı hayran hayran seyrediyorlardı. Halbuki isyan daha henüz bastırılmamıştı. Ayan ve ülemadan bir heyet Deli İbrahimin karşısına çıkmışlar, münasip bir ifade ile saltanattan çekilmesini söylemişlerdi. Deli İbrahim, asabiyetten sakalının her teli titreyerek:

— Bre hainler, bre deyyuz bağiler, bu nasıl iştir? ben her birinize ihsan etmedim mi?. ben padişah değil müyüm?. diye bağırıyordu:

Atak ve tok sözlü bir adam olan Karaçelebi zade dayanamamış:

— Değülsün, biz padişahımızı bulduk, biy'at eyledük. Sen dünyayı harap ettin, zevku sefa, mey ve mahbup ile vakıt geçürdün. Zalimleri, bağileri âleme musallat eyledün. Beytülmalı yedün, bitirdün. Gayri ne istesün!. diye ters bir cevap vermişti.

Dördüncü Mehmet henüz küçüktü. Tıpkı bir papagan gibi büyük anası, dadısı, lalası ne söylerse onu tekrar ediyordu.

Devlet hazinesi tam takırdı. Buna mukabil Cinci hocanın konağında on iki küp altın bulunmuş, bunlardan bir kısmı askere bahşiş verilmişti.

oradan oraya götürülüyor, başındaki muhteşem, minimini sarığı, ufak «kisvei saltanatı» ile kos koca ak sakallı vüzeraya emirler veriyordu.

Cülûstan bir sene sonra küçük padişahın sünnet düğünü yapılıyordu. Bütün İstanbul ayaklanmıştı. Sarayda çengiler, lübedebazlar, hokkabazlar ve mukallidan toplanmış, sekiz yaşındaki hünkâr sünnet yatagına yatırılmıştı. Sağında solunda da, küçük padişahın kardeşleri vardı. Onlar da sünnet edilecekti.

Dördüncü Mehmedin aleti tenasülünü kızlar ağası İbrahim ağa tutuyordu. Sünnetçi usturasını kullanırken, kan boşandı ve küçük padişah bayıldı.

Saray biribirine girmişti. Kösem Sultan korkudan, hiddetten tir tir titriyor, gazup gazup İbrahim ağaya bakıyordu. İbrahim ağa ise ne yapacağını bilmiyor, ellerini oğuşturarak:

öğrenmeğe de başlamıştı. Hocası musahip Beşir aga idi. Elif be tamamlandıktan sonra minimini hünkârın ilk öğrendiği ve yazdığı cümle: *"Başın Keserim!.,,* oldu. Bunu Beşir ağa öğretmişti. Osmanlı devleti içinde padişahların biricik silâhı olarak kullandıkları şey, bu cümle idi.

Hattâ Kara Murat paşanın şurada burada zevk ve sefa, işret ve eğlence âlemlerinden kalkmadığını duyan Kösem Sultan, küçük padişaha ilk hattı himayunu yazdırmıştı:

«Ben seni bağ ve bahçelerde işü işrette olmak içün mü vezir eyledim. Umuru memleket ile bir hoşca takayyüt eyle. Bir dahi ayaşlığın işitmeyim. Yoksa başın keserim.»

Büyük valde Kösem Sultan haris bir kadındı. Doymak bilmez bir ihtirası vardı. Padişahların değişmesinde, valdelerin eski saraya gitmeleri âdat olduğu halde, o bütün hırsile saltanata sarılmış, sekiz yaşındaki torununun başından ayrılmaz olmuştu. Padişah küçüktü. Saltanatı Kösem Sultanla ağalar idare ediyordu.

Asıl valde Turhan Sultan da henüz vaziyete hakim olamamış; bir fırsatını kollamakla vakıt geçiriyordu.

Dördüncü Mehmet, tahtına çıkıp burnunu çeke çeke, her şeyden bihaber yaşarken, sarayda da olmadık rezaletler kalmıyordu.

Küçük valde Turhan Sultan uzun boylu, genç ve güzel bir kadındı. Yaşı henüz yirmi dördü doldurmamıştı. Halk, Rusyadan geldiği için kendisini rus sandığı halde, o, haris ve kanı oynak bir Leh güzeliydi. Devletin başında korkulacak, çekinilecek kimse bulunmadığı için, Kethuda beyin metresi olmuştu. Kethuda bey elini kolunu sallayarak saraya giriyor, Valde Sultanla «hembezm» oluyor, böylece nüfusu gün geçtikçe artıyordu.

Turhan Sultan uzun boylu, genç ve güzel bir kadındı..

İhtilâlciler, sadırazam Hezarpare Ahmet paşayı, ismine bu ünvanı aldıracak derecede parça parça etmişlerdi. Sipahilerle yeniçeriler Sultanahmet meydanında gırtlak gırtlağa gelmişlerdi. Hudutlarda, geride düşman hücumları durmadan devam ederken; memleketin iki muharip sınıfı biribirini tepelemeğe çalışıyorlardı. Bu döğüş âdeta bir harp halini almıştı. Bozulan, darma dağın olan sipahiler birer birer bulunup boğduruluyor, denize atılıyorlardı.

Padişahın hiçbir şeyden haberi yoktu. Hep büyük anası Kösem Sultanın elinde

—Sevgili padişahım, devletlu padişahım!.. diye kekeliyordu.

Bu hadise derhal zavallı kızlarağasının sırtına yükletilmiş ve üzerine de (ihmal) damgası vurulmuştu. Herkes:

— Ankasdin tutmadı. Padişaha ihanet eyledi!. diye gürültü koparıyordu. Zaten Deli İbrahimin katli işinde de onun parmağı vardı. Bu yüzden Celâli İbrahim ağa hemen Mısıra nefyedilmiş, «zatı hümayunlarının telefi madddsi idüğü itikadile» bilahere katline ferman çıkmıştı.

Küçük padişah artık okuyup yazma

Ayni şekilde Mahpeyker Kösem Sultan da Bektaşi ağayı kendisine âşık tutmuştu. Bektaşi ağanın sık sık saraya gitmesi, Valde Sultanın dairesinde saatlerce kalması halkın arasında dedikoduyu mucip olmuş, büyük valdenin Bektaşi ağa ile evleneceği şayiaları çıkmıştı.

(Arkası 28 inci sayfada)

DİKENLİ ÇİT

№ : 9

YAZAN:
CAHİT UÇUK

— Dur çocuğum! Biz burada ineceğiz..

Kendimi pırıltılı asfaltta bulunca çocukca bir sevince kapıldım. İmkânsız sandığım bir isteğin, birdenbire hakikat oluvermesindeki sevinç ne tatlı...

Yanyana yürüyoruz.. On dakikalık otomabil yolculuğu esnasında hava sertleşmiş, küçük yağmur taneleri kar olmuştu.. Karşıdan esen rüzgâr, bu kar tanelerini birer benek ateş gibi yüzlerimize çarpıyor.. Kirpiklerim, gözlerime siper olmak için yarı uykulu. Sıkı, kuvvetli adımlarla yürüyoruz.. bizi geriye itmek isteyen sert rüzgâra, sağlam, genç vücutlarımızla karşı koyuyoruz..

Elim halâ onun avuçlarında.. Kanımız, aynı duyguları duyan vücutlarımızı tek sanarak, ellerimizden geçerek dolaşıyor sanki.

Kar, rüzgâr, soğuk, boş ve uçsuz kırlar, yepyeni bir âlem gibi bizi içine almıştı.

Bir kelime konuşmadan elele yürüyoruz. Kar her dakika biraz daha artıyor, sıklaşıyor; tipi haline giriyror. Artık titremiyorum. Nefeslerim, burun deliklerimi yakarak, iki buğu sütunu halinde karın içine uzanıyor.. Savrulan karın altında toprak, taş gibi donmuş.. Sonbahar yağmurlarile yeşeren taze otlar, serpilmeğe, uzamağa vakit bulmadan; üstlerine inen karla şaşırmış, üşüyerek titreşiyorlar.. Ağaçların üstünde kalan son kuru yapraklar düşüyor.. ölen kebekler gibi, ıslanarak yerlere yapışıyorlar..

— Aylâ!. ninem benim.. üşüyeceksin!.. Seni bu karlı yola çıkardığım için ne üzülüyorum bilsen?.. Seni hasta edeceğim düşüncesi, içimde herân büyük bir korkuyla büyüyor. Fakat bu korkuya değin, kızaran yanaklarını, erimiş kar taneleri titreşen kirpiklerini, açılıp kapanan burun kanatlarını görmek bana ne sonsuz bir zevk veriyor bilsen!..

Susuyor, omuzumu yaklaştırarak ona sokuluyorum.

— Ne güzelsin Aylâcık.. seni, bu kadar değişik bir güzellikle göreceğimi düşünmemiştim. Her zamanki yüzün de güzeldi. Fakat bu gün bambaşka manâlarla dolu..

Başımı kaldırarak ona baktım. Gülümsüyordum. Dudaklarım kilitli gibi, bir tek söz söylemiyorum..

— Susuyorsun «Aylâ» nine, niçin? Bana söylenecek bir tek sözün yok mu?

Yine gülümsedim..

— Baygın güneşli yüzünde okunan söyleyişler olmasa, içim mahzun olacak.. fakat kapalı dudaklarından çıkmayan sözler, bütün güzelliği ile yüzünde..

Ayaklarımızın altında pırıltılarile yağlı, geniş bir kayışa benzeyen asfalt tükendi. Önümüzde çamurlu bir yol, yanlarımızda yeşil otlu sonsuz kırlar uzayıp gidiyor.

— Ustacığım!..

Öyle yavaş söylemişim ki; sözüm kar hışırdıları arasına karışarak kayboldu.

— Ustacığım!..

— Yavrum benim.. nevar? söyle!..

— İlerdeki taşların üstüne oturmak istiyorum.

— Üşürsün...

— Üşümem...

Koyu kurşunî kayalıklar beni, sıcak bir salonun yumşak koltukları gibi kendilerine çekiyor.. aramızda içi su dolu büyük bir hendek var..

Bunu aşmak için belki beni kucaklar.. birdenbire ürperdin Onun kolları arasında kendimi bulursam bayılacakmışım gibi geldi bana... Elimi, onun elinden kopararak bir ok hızıyle geniş hendeği atladım. Sağ ayağımın ucu çamurlanmıştı.. öbür yanda şaşkın bakışlarla bana dalan ustama gülüyordum!.. Elinden fırlayıp kaçmam, gözlerine keskin bir pırıltı vermişti. Birden yanıma atladı.. kendimi onun kolları arasında buldum.. ateş gibi sesi kulaklarımı yakıyordu:

— Aylâcık kaçamazsın.. elimden kurtulamazsın..

— Bunu düşünmemiştim ki.

Yüzüme yaklaşan alevli nefeslerinden kaçmak ister gibi başım geriledi, geriledi . gökyüzünü görüyorum. Koyu maviliklerinde, savrulan beyazlıklar başımı döndürüyor.. göğü ilk defa görüyor gibiyim!.. Gözlerim, uçsuz, dumanlı sonsuzluklara bakarken başım dönüyor, dönüyor, dönüyor.. görmemek için gözkapaklarım kendi kendine örtülüyor...

***

...Kurşunî kayalıkların üstünde yan yana oturuyoruz. Kar toplayan güneş, ortalığın koyuluğuna altın yaldızlı ışıklarıyle gülümsüyor gibi... Rüzgâr biraz kesildi.. kar taneleri yumuşadı.. önümüzdeki taş aralarından küçük sesli bir su akıyor.. çimenlerin üstünde güneş ışıkları yanıyor. Gördüğüm gök rüyasından uyanınca, düyayı değişmiş buldum. Yoksa bana mı değişmiş geliyor?..

Titriyorum.. dişlerim biribirini dövüyor.. kanım vücudumdan çıkıyor sanki...

— Aylâ nine.. sen iyice üşüdün..

Sesinde sonsuz bir şefkat titreyişi var...

— Ah ben, ne hotkâm insanım...

Başımı sallıyorum :

— Değilsin ustacım...

— Yavrum benim...

Buz gibi olan ellerimi nefesleriyle ısıtıyor.. güzel başını gözlerimle seviyorum.

— Hayatımın en sıcak gününü, fırtınalı bir tabiat ortasında bana yaşattın «Aylâ»...

Gözlerim yanıyor, boğazım gıcıklanıyor...

— Ağlıyorsun ninem benim.. ağla çocuğum.. ağla.. güzel gözlerine gülmek kadar, ağlamak ta yakışıyor.. her zaman böyle rahat bir gönülle ağlanmaz...

Onun da gözleri yaşlı.. İnsanlardan uzak, karlı bir kır ortasında biribirimizin gözyaşlarını görerek, utanmadan, sıkılmadan, çocuk gibi sevine sevine ağlıyoruz.. Yüreklerimizin ölçüsüz heyecanları, biraz serinliyor..

— Gidelim yavrum.. Hasta olacaksın..

Çocuk gibi onu dinliyorum. Biraz önce başımdan düşen deri şapkamı yerden almış, gülerek bana uzatıyordu.. saçlarım nemli.. nota çantam, ıslak cimenlerin üstünde yatıyordu. Onu paltosunun cebine yerleştirdi.. indiğimiz hafif inişi yavaş yavaş çıkıyoruz.. Hendeğin kenarını dolaştık.. biraz sonra düzlüğe çıkmıştık.. titriyorum.. deri ceketimin buz gibi soğuduğunu, vücudümün sıcak bir yeri kalmadığını hissediyorum..

— Vah, yavrum vah.. dondurdum seni.. koca adam, haylaz bir mektep çocuğu gibi, seni buzlu kırlara kaçırdı.. Dondurdu.. belki de hasta olacaksın.. vah yavrum vah.. bana ceza vermelisin «Aylâ» !

Gözlerimin içine bakıyor..

— Bana ne ceza vereceksin?..

Yalancı bir ciddiyetle kaşlarımı çattım. Gözlerimi göğe kaldırarak bir dakika baktım sonra:

—Senin cezanı yüce Tanrı verecektir! dedim.. Birân buna inanmış gibi yüzüme baktı, sonra kahkahalarla gülmeğe başladı:

— Doğru «Aylâ» ! cezamı Allahtan bekliyebilirim..

Gülüyorduk.. gülmek benim titremelerimin önüne geçiyordu. Asfaltın ucuna gelmiştik.. Ayaklarımıza yapışan çamurlar, otlar, yürüyüşümüzün hızını kesiyordu.

— Aylâ! şurada birer çay içelim gel..

Ustam elile solda, kâğıt perdeli, camları sıkı sıkı örtülü kır kahvesini gösteriyordu. Karda yolunu kaybeden bir seyyahın, imdat kulübesini görmesile duyduğu büyük sevinç beni sardı.

— Ne güzel.. Belki de soba vardır ustacığım..

— Birer çay, birer konyak.. Seni ateş gibi ısıtacağım «Aylâ» cık..

Kahvenin tahta kapısını çaldık. İçerden güler yüzlü bir adam kapıyı açtı.

— Buyursunlar efendim..

— Aman kuzum bize, birer çay..

— Baş üstüne efendim..

— Konyak var mı?

— Tabiî var efendim. Getireyim mi?

— Mümkün oduğu kadar çabuk.

— Çok oturacaksanız sobayı yakalım.

Göz göze bakıştık.. ben cevap verdim:

— Yakınız!.. Oturacağız...

Açıkgöz adam sevinerek dipteki küçük odaya girdi. İçerden fincan, kaşık sesleri geliyor.. biraz sonra kucağında yongalar, talaşlarla çıktı. Sobayı tutuşturdu. Biraz önce uyur gibi sessiz duran büyük soba, şimdi harıltılarla yanıyor.. her dakika artan sıcaklığa rağmen ben halâ titriyorum. Ustam, paltosunu çıkararak omuzlarıma örttü ..

Çaylarımız geldi, birer kadeh konyakla beraber...

— Aylâ yavrum.. şunu birden iç. başka türlü titremen geçmeyecek...

Küçük kadehi bir yudumda içtim. İlk defa konyak alıyordum. Ağızımdan vücuduma yayılan keskin bir ateş, beni sardı.. tatlı bir uyku mahmurluğu içinde çayımı içiyorum...

— Aylâ ısındın değil mi?

— Isındım...

— Gözlerin rüyalı gibi.. yine değiştin «Aylâ»! şimdi minimini bir çocuk gibisin.

— Belki yüzüm öyle; fakat içim hiç de çocuk değil ustacığım.. Yanında geçen her dakika beni az daha olgunlaştırıyor...

Gülerek gözlerime bakıyor..

— Yavrum benim..

Birşey söylemek istiyor gibi.. Yavaşca kulağına fısıldadım:

— Seni dinliyorum ustacığım..

— İstiyor musun «Aylâ».. Söylemek istediğimi nereden anladın?

— Kimbilir.. Belki gözlerinden, belki de içime doğdu..

Bir dakika durdu.. Sonra gülümsiyerek gözlerime baktı:

— Seni seviyorum «Aylâ»!.. Hayatımın bütün kararlarını, plânlarını altüst eden bir sevgiyle!.. Uzun yıllardanberi, içimin sevgi duyguları kurudu sanıyordum. Fakat sen bir ışık gibi gönlüme doldun. Oradaki karanlığı yıkadın, kurudu sandığım duyguları canlandırdın. Ben kendimi sanatime bağışlamış bir adamdım.. hayatıma şimdiye kadar çok kadın karıştı. Fakat gönlüme girenlerin üçüncüsü sensin.. çok gençliğimde iki kadın daha sevmiştim. Şimdi olgunlaşan ruhumla seni seviyorum Aylâ.. güneşli başını bir gün görmesem, içim kararıyor, anlıyor musun «Aylâ»? içim kararıyor.. Beni yalnız bırakmıyacaksın değil mi «Aylâ»? Beni, seni sevdiğimin binde biri kadar sevsen, buna razıyım.. beni seveceksin değil mi Aylâ nine?..

Başım dönüyor.. ustamın yalvarışlarını boş buluyorum. Onu nasıl içden, yürekten duyarak sevdiğimi anlamıyor.

(Arkası 32 inci sayfada)

Gürbüz Bir Nesil Yetiştirmek İçin:

Spora Çok Büyük Bir Ehemmiyet Vermeliyiz!

Bizde spor faaliyetlerinin tarihi pek yenidir. Eski idareler, her şeyde olduğu gibi, bu sahada da uyumuşlar; dünyanın gidişlerinden, ilerleyişlerinden bihaber kalarak, bu mühim mes'eleye hiç kıymet vermemişlerdi. Asırların biriktirdiği bütün kötülükleri, bozuklukları ta temelinden yıkmak; sonra bu yıkıntılar üzerine en asrî malzemelerle, en yeni metodlarla binalar kurmak muvaffakıyet ve şerefi, hep Cümhuriyetindir.

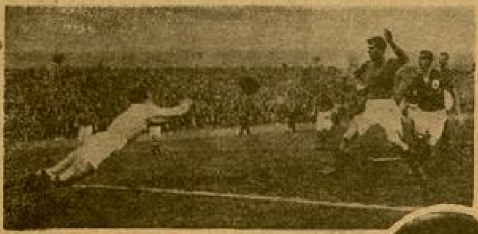

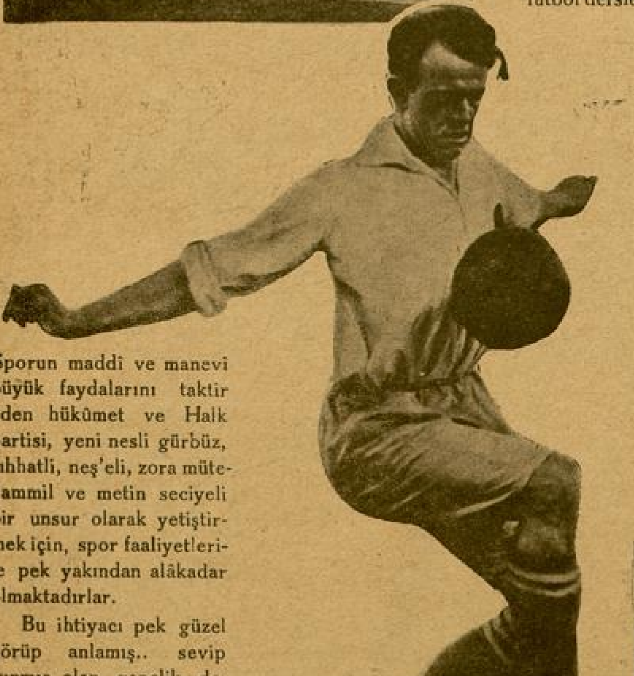

Sporun maddî ve manevî büyük faydalarını taktir eden hükûmet ve Halk partisi, yeni nesli gürbüz, sıhhatli, neş'eli, zora mütehammil ve metin seciyeli bir unsur olarak yetiştirmek için, spor faaliyetlerile pek yakından alâkadar olmaktadırlar.

Bu ihtiyacı pek güzel görüp anlamış.. sevip ısınmış olan gençlik de, her tarafta spor teşekkülleri yapmış, harekete geçmişlerdir.

Yalnız, maalesef bu teşekküllerin pek çoğunda teknik kusurlar, bilgisizlikler pek açık olarak kendisini göstermektedir.

Bu itibar ile gerek hükûmetin, gerek Halk partisinin spor faaliyetlerini tanzim etmeleri.. sistematik ve metodik bir çalışma usulü vaz'eylemeleri artık kat'i bir zaruret haline gelmiştir. Bu noktai nazarımızı teyid için futbol sporu etrafında bir misal göstereceğiz:

FUTBOL OKULLARI

Fransızların meşhur Racing kulüpleri vardır. Bu kulüp, gençleri futbola alâkalandırmak, heveslileri iyi futbolcu yetiştirmek için, kulüplerinde bir mektep açmışlardır. Bu mektepte altı yüzden fazla genç vardır. Bunlar, önce türlü türlü beden terbiyeleri, eksersizleri yaparlar; vücutlarında gereken çeviklik, kuvvet hasıl olunca futbol derslerine başlarlar; sonra bu sporu en ince teferruatına kadar öğrenirler.

Son gelen Fransızca spor mecmualarından naklettiğimiz şu izahat, bu kulüp mektebinin sistemli ve verimli çalışmalarını açığa vurmaktadır:

Racing kulübünün yerleşmiş olduğu (Colombe) in bilinen tarafı, sadece masmavi ve altın sarısı stadıdır. Seyirciler, - bundan on yıl kadar önce olimpik oyunların yapıldığı bu saha etrafına - her büyük spor toplantısında, tabur tabur hücum ederler. Her maçta kırk, elli, altmış bin futbol meraklısının; hatta bazan yetmiş bin seyircinin geldiği söyleniyor.

Ancak bu, işin dış tarafıdır. Bunun arkasında, daha mütevazı sahalar, futbolculuk mektebi, henüz acemi olanları kucağında toplar. Fakat, bunlar nekadar da çok yarabbi, nekadar da çok!...' Gençliğin

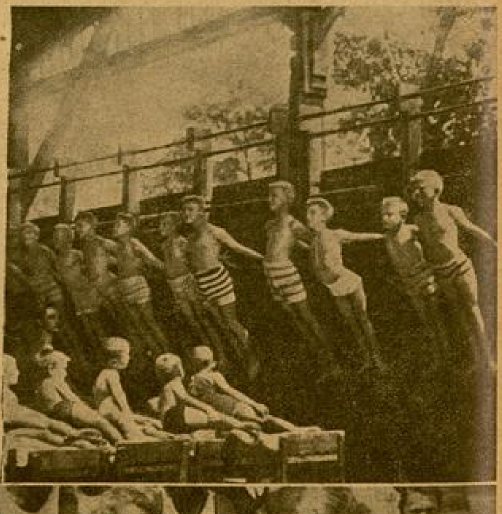

Racing kulübünde beden terbiyeleri, eksersizler yapanlar...

futbola karşı olan iştiyakı günden güne artıyor. Faaliyetlerinin büyük bir kısmını, müptedi oyunculara hasretmek isteyen kulüpler, dolup taşıyor. Meselâ Racingin muhtelif şubelerinde yazılı olan, on iki yaşından on sekiz yaşına kadar bin beşyüz gencin, altı yüzden fazlası futbola çalışıyor.

Bu hareketi uyandıran, çok değerli adliyeci Levadaux, gününün birkaç saatini buraya hasreder. Bu, zaruridir. Fakat, sporcuların dünyanın dört bucağında methettikleri doktor Gauillardın, büyük bir bilgiyle temin ettiği tıbbî servisten başlıyarak; başantrenör macar Lotkaya ile on yedi menecere varıncaya kadar, etrafındakilerin hepsinden büyük bir yardım görmektedir.

Futbol, tekniğinin mütaleasında en büyük faaliyet gösterilmesi icap eden, bir spordur. Bir çocuğa futbol terbiyesi vermek için en muvafık yaş on ikidir. Ve istidadı olduğu takdirde, temayüz etmesi için beş sene gerektir. Bu rakamları hatırda tutmak faydalı olur. Filhakika; antrenörün derslerini sebatla takip edecek olan bu yaşta yüz çocuğun arasından, kaçının gölgeden sıyrılabileceğini (yani futbolcu olacağını) tahmin edersiniz?

Pek azı... Bu yüz çocuğun içinden on beşi faydalı bir rol oynamağa muvaffak olursa, antrenör kendini bahtiyor sayar, gayesine ermiş olur, hele bir «as» çıkarabilirse büyük bir haz duyar.

Bu cılız neticeye şaşmamalıdır. Çünkü bunda, Fransız hoppalığının ve her türlü teknik çalışmağa aleyhtar yaradılışın tesiri vardır.

Çocuk kulübe yazılırken spor işlerine, tamamile değilse bile, hayli bigânedir. Ona herşeyi öğretmek lâzımdır. Halbuki, sporcular arasına girer girmez ilk sorduğu nedir biliyor musunuz? Daha kulübe geleli on dakika olmadan: «pazara hangi takımlar çarpışacak?» diye sorar. Kendisini hangi profesörün emri altına vereceklerini asla sormaz.

İşte her çocuğun, kulübe girer girmez düşündüğü şey budur. Esasen daha uzun zamanlar bunu düşünecektir, çünkü, ancak iki üç sene çalıştıktan sonra maça girmesine müsaade edilecektir.

Fakat iş bununla da bitmez. Beden terbiyesini de, futbol derslerile bir arada yürütmek lâzımdır. Zira, adalesiz bir vücudda, en mükemmel teknik evsafın hiçbir işe yaramasına imân yoktur. Bu hakikati, on iki yaşında bir çocuğa anlatmak kolay iş değildir. Bu sebeple, istenilen neticeyi vermekle beraber, çocuk için, ayni zamanda bir eğlence yerine geçecek şekilde hareketler arayıp bulmak icap etmiştir. Bunun bulunması için aylarca vakit sarfedildi. Eski koşu şampiyonu Mégrot buna muvaffak oldu ve onun sayesinde, futbol okulu, çocuklar için, çok tatlı bir eğlence haline geldi.

Genç sporcu, önce durduğu yerde, sonra faaliyet halinde topu tutmak prensiplerini kavradığı, ve kendi bildiği gibi oynamak suretile öğrendiği yanlış usulleri düzelttiği zaman; bilhassa onun için vücuda getirilmiş olan bir sahaya gönderilir. Çocuk, orada, eğlenerek tekemmülüne yarayacak her türlü oyunu bulur. Ayaktenisi, baş ve ayak oyunlarına mahsus asılı top, topu geri atan duvar ve daha bin türlü eğlence.

Şimdi birkaç ay ileri atlıyalım :

Artık çocuk ilk defa olarak bir maça girmiştir. Maç kısa sürecektir; ve bundan istifade edilerek, çocuğun tavırları -kabil olduğu kadar yakından- tetkik edilir. Fakat bunda da çocuğu daima dikkatli bulundurmak icap eder. Bu sebeble, her takımdan on bir yerine on iki oyuncu alınır. On ikinci «taç»da kalır. Oyunculardan biri topu elden çıkarmakta gecikir, yahut herhangi bir yanlışlık yaparsa, «hapse» konulur, onun yerine on ikinci oyuncu geçirilir.

Böylelikle, ihtisasa yer verilmez. Bir oyuncu talebe, muayyen bir yer tutmağa istekliyse, sadece vazifelerinin ne olduğunu değil; gayretlerini, arkadaşlarının gayretlerine daha iyi uydurmak için onların âdetlerinin ne olduğunu da bilmeğe mecburdur. Işte «hapis» burada rol oynar. Çocuk, «hapse» konulmamak için, iyi çalışmağa uğraşır. Netice, her zaman parlak olmazsa da, hüsnüniyetin mevcudiyeti kâfidir. Antrenörün aradığı da asıl budur. Tekemmül bundan sonra gelir.

Kendine mevdu altı yüz gencin isimlerini ayrı ayrı bilen M. Levadaux yazıcımıza şöyle diyordu:

«—Birkaç sene içinde Racing kulübü, gençlerin yetiştirilmesi için şimdi yapılan fedakârlıkların faydasını bol bol görecektir. Bu düşünce yüreklerimizi nasıl olur da ümidle doldurmaz?».

Bizim spor kulüplerimizin de: böyle muntazam bir teşkilât ve sistemli bir proğramla . çalıştıklarını, ne zaman görmek müyesser olacaktır?...

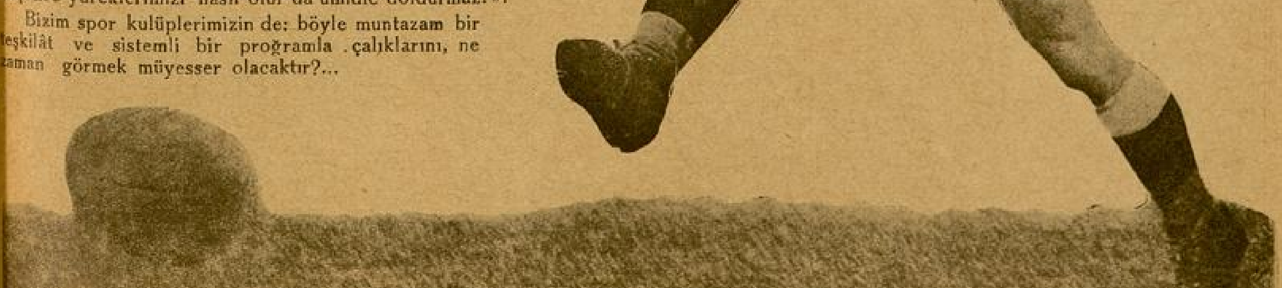

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar ve donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON" kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

"TOKALON" kreminin "Pembe" renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON" kreminin "beyaz" renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON" üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON" kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON" ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.

Almanyada Hitlercilerin Irk Nazariyesi

Yazan:

HABİL ADEM PELİSTER

— 3 —

Tarihî ırk nazariyesinin Hitlerci şekli

Hitlerin «Mücadelem» eseri, iki üç defa değiştirilerek neşredildi. Çünki, kitabın ilk tabında «Yahudilerle, nordik olmıyan milletleri» bir tutacak cümleler vardı. Japonya, bir Japon baba ile bir Alman anadan doğan bir çocuğun ırkî meselesine müdahale edince, Berlin mahkemeleri de Japonyalıların nordik ariyen bir millet olduğuna karar verdi. Mısırda birkaç nümayişi, Arap ırkı hakkındaki sözlerin kitabtan çıkarılmasına sebep oldu. Macarların tenkitleri de esaslı değişiklikler yaptırdı. Fakat, ilk kitap vardır, Almanyada dağılan nüsha da diğerleri değildir. Sonradan basılan kitapların üçü de alâkadar ırkları oyalamak için kurulmuş birer tuzaktan başka birşey değil. Netekim, Hitler de bir beyanatta demiştir ki:

— Ben, fikir değiştiren bir adam değilim. Eskiden ne fikirde idiysem, bugün de aynı fikirdeyim!

O halde, kitabının ilk basılanı doğrusudur, diğerleri hatalıdır, demek hakkımızdır.

Hitlerin bu kitabı, ırkçılığı bir Avrupa meselesi mahiyetine sokmaktadır. Yalnız,

Afrodit

İslâvlarla Türkler ve Macarlar bu konsorsiyomun dışında bırakılmışlardır. Şüphesiz ki, Yahudilerin hepsi de İslâv - Türk - Macarların eşleri gösterilmiş, Avrupa milletleri arasından çıkarılmıştır. Hitler diyor ki:

«Almanya, ha Enver paşa tarafından idare edilmiş, ha bir Yahudi tarafından ikisi de birdir.»

Bunun içindir ki, büyük harpteki silâh arkadaşlığı hatırası olarak Potesdam köprüsüne verilen «Enver paşa» ismi değiştirildi. «Hitler köprüsü» oldu!

Cermen olmıyan diğer Avrupa milletlerine karşı da bir İspartalı gibi düşünmektedir:

«Bunlar, Almanyanın rakipleridir, mahvolunmalıdırlar!»

Burada, geri, ileri ırk meselesi yoktur. Nasıl ki ısparta, kendisi gibi Grek olan Atinayı yıkmak sevdasına kapılmışsa, Hitler de aynı sevdada. Kan birliği, hiç de düşünülmüyor. Siyasî menfaat, ırk birliğine tercih olunuyor. Hitler, tam bir tezada düşüyor. Bu tezad, Hitlerin:

A — Hem müsbet bir kanaat sahibi olmadığını

B — Hem samimî bir mücadele açmadığını

C — Hem de bir meseleyi tetkik ederek karar verebilecek salâhiyeti haiz bulunmadığını

isbat etmektedir. Eğer, «ırk nazariyesine göre dünyayı idare sistemi» gibi yeni bir «hukuku esasiye» felsefesi öne sürülmemiş olsaydı, «Mücadelem» deki bu gibi tezatlara kıymet verilmezdi. Halbuki, Karl Marks'a karşı bir başka nazariye ortaya atılıyordu. Hitler, «Mücadelem» ile Karl Marksın «Kapital» ını yıkmak istiyordu. Ekonomik zaruretlere karşı, tarihin kan zaruretini önüne sürüyor, kan zaruretinin hakimiyetini koruyordu. Filozof Hegel, bu nazariyenin metafizik iskeletini de yapmıştı. Hitler, Hegelien prensipleri içinde bu tezatlara düşmemek mecburiyetindeydi.

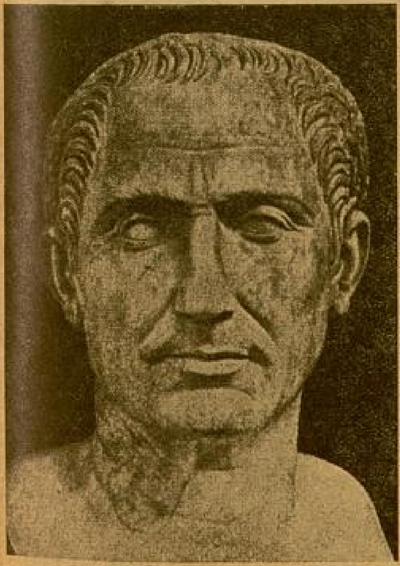

Roma İmparatoru Yulyus Sezar

«Mücadelem» deki «Yahudiye benziyen geri ırklar» tezi de isbat edilememiştir. Yalnız, bu milletler hakkında ağır hakaretler vardır. ***Ben, bu kitabı ilk tabında Türk milletine karşı yapılan hakaretleri Hitlere iade ederim.*** İşin gülünç tarafı şu ki, Günther'in kitabına göre:

— Almanların yüzde yetmişbeşi İslâv, Mogol, Dinarik ırklarla karışıktır. Hitler, Mücadelem kitabile Almanların yüzde yetmiş beşini de gülünç etmiş, demektir. Hattâ, kendisini bile. Çünkü, kendisi de kafatası şekline göre «nordik ariyen» değildir!?

«Mücadelem» in hangi sahifesini açarsanız açınız, bir sistem göremezsiniz. Bunun için, ırk nazariyesinin «Hitlerin şahsiyeti» ile bir alâkası yoktur, iddia olunabilir. Fakat, Hitlercilikte ırk nazariyesi vardır. Bunun perde arkasındaki bir suflörü de Bansee'dir. Hitlerin hiçbir ilmî kıymeti olmıyan «Mücadelem» kitabını kaparken, Bansee'nin «Arazi ve ırk meselesi» kitabını da büyük bir heyecanla açıyorum.

Bansee, cihangir Cermen imparatorluğunu kurarken, ırk nazariyesinin bir manâ ifade edeceğine inanmıyor, bile! Çünki, nordik ariyen İngilizleri de «Yahudi» derecesine indiriyor. Ona göre, İtalya gibi Diktatoraya dayanan ırkların kıymetleri vardır. Demokrasiye inanan ırkın sesi kesilmelidir. Bu adam, ırkta nordik tipi aramıyor. Onun, kan temizliği ve kan zarureti gibi sıfatlarına da bakmıyor. Çünkü, her demokrasi bir alçalmadır. Fikir bünyesinin bozulmasıdır. Nihayet insaniyeti tehlikeye düşürecek bir zeval mikrobudur!

Bansee'nin ırkı, Hitlerin kitabına geçmemiştir. Fakat, kimden aşırıldığı da ortadadır: Niçenin «Mümtaz hakimiyeti» prensibi alınmış, Almanlara aristokratlık

(Arkası 31 inci sayfada)

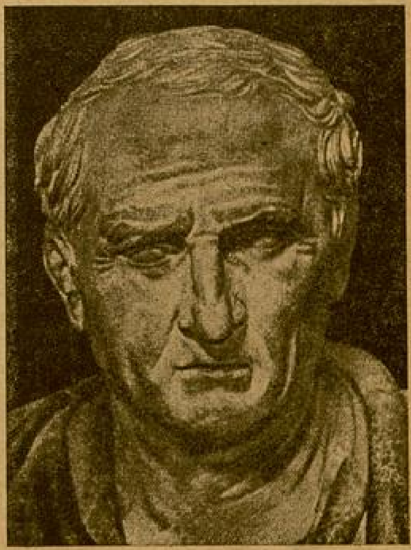

Roma dahilerinden Ciceron

ACABA ÇIKABİLECEKLER Mİ?..

Son senelerde, dünyanın en yüksek tepesi olan Evereste çıkmak için, milletler arasında yarış edercesine bir faaliyet başlamıştı.

M. Hugh Ruttledge'in tertip ettiği sefer heyeti, 8888 metro yüksekliğindeki Evereste çıkmak hazırlıklarını bitirmiş, Viktorya vapurile İngiltereden yola çıkmıştır. Önümüzdeki mayısın 22 sinden haziranın on beşine kadar, Hindistanın Dasjeeling

Himalâya dağlarının 8888 metroluk Everest tepesine tırmanacak İngiliz Heyeti yola çıktı.

Yazan : **İSMET İ. R.**

mevkiinden hareket edecek olan bu heyet azaları, dağa tırmanmağa başlıyacaklardır.

Hugh Ruttledge, 1933 - 1934 senesinde yaptığı seferde, gene bugünkü heyete dahil bulunan kâşiflerle birlikte, Everestin ancak 300 metro yakınına kadar olan kısmını tırmanabilmiş, daha yukarı çıkmağa muvaffak olamamıştı.

300 metro irtifa, ilk bakışda ehemmiyetsiz gibi görünürse de, bu kadar yükseğe çıkıldığı zaman, her adımda altı, yedi defa nefes almak icap ettiği gözönüne getirilirse, nekadar büyük bir gayret sarfı iktiza ettiği anlaşılır.

Tibetliler, Everest tepesine «Şamo Lungmo» adını vermişlerdir. Bunun manası: « ilâhe, yahut dağlar anası » dır. Bu tepeye tırmanabilmek için İngilizler: Coğrafya cemiyeti, Alpçiler kulübü ve Himalâya kulübü gibi üç mühim teşekkülün kuvvetlerini bir araya toplamış bulunuyorlar.

İngilizler, dünyanın bu en yüksek tepesine mutlaka ulaşmağa azmettikleri için, bu uğurda pekçok fedakârlıklarda bulunmuşlar, pek çok zararlara da uğramışlar ve hayli kurban vermişlerdir.

Tepenin göbeğinde, Hamba Dzong tepesinin eteğinde bir mezar vardır. Bu noktadan garbe doğru bakılınca, berrak havalarda, Everest tepesi görülür. O mezarda, 1921 sefer heyetine iştirak eden doktor Kellas adında bir İskoçyalının ölüsü yatar.

Ondan sonra, 1922 de ve 1924 te, Evereste çıkmak isteyen heyetlerin hepsi birer kurban vermiştir.

1921 seferi esnasında, Everest tepesine ulaşabilmek için geçilecek yollar tesbit edilmiş, kazıklar çakılarak gösterilmiş; hatta kartoğrafisi bile yapılmıştı. Doktor Kellas, 5240 metro yüksekte bir geçidi aşarken, kalp sektesinden ölmüştü. Kendisini, yüzü Evereste doğru çevrilmiş olarak gömdüler.

Şimdi, M. Ruttledge'in riyasetindeki heyet, kahramanca can veren arkadaşlarının birçok kereler başlayıp yarım bırakmağa mecbur kaldıkları bu yaman teşebbüsü tekrar etmek, ve her ne pahasına olursa olsun dünyanın bu en yüksek tepesine ulaşmak için bir hamle daha yapacaktır.

Diğer taraftan, M. Henri de Jegogne'un riyaset ettiği bir Fransız heyeti de, Himalâyanın «Hidden Peak - Örtülü Tepe» ismindeki 8067 metro yüksek tepesine çıkmağa hazırlanmıştır. Fransız hükûmetinin paraca yardım ettiği bu heyet te, Hindistana hareket ediyor.

***

Everest bugüne kadar kaç seyyahın başını yemiştir biliyor musunuz?

Dünyanın damı denilen Evereste çıkmanın nekadar zor bir iş olduğunu, İngilizlerin son teşebbüslerinin ne büyük bir himmet ve fedakârlık olduğunu anlamak için, bu uğurda bugüne kadar yapılan gayretleri ve verilen kurbanları bir kere gözden geçirmek faydalı olur.

Everest kurbanlarının başında G. L. Mallory gelir.

Bu tepeyi ele geçirmek, bu adam için bir fikri sabit haline gelmişti.

Mallory, ilk defa olarak 1922 senesinde, General Bruce ve albay Struttla bir-

Konuşma:

HİMALÂYA YOLLARINDA

«Hidden Peak-Örtülü Tepe» Himalaya sıradağlarının, en yüksek on dört tepesinden biri. En yakın şehirden, Srinagar'dan tam beş haftalık yoldaymış. Şimdi oradan aylarca haber bekliyeceğiz, ve bir gün gazete telgrafları arasında iki kişinin, bin türlü zahmetten sonra, 8068 metroya tırmanıp bir bayrak diktiğini; veya kasırga içinde bir daha bulunmamak üzere kaybolduklarını okuyacağız.

Dağların tepesi, denizlerin dibi: bunları düşünmek ne kadar tatlıdır! Hayalimizde oralarını ejderler, tanrılarla süsleriz. Gözümüzün önüne getirdikçe, tapmağa varan bir hayranlık hissi ile karışık, bir ürperme duyarız. Oralarda: hiç kalkmaz karların üstünde, insanı yaşatamıyacak kadar az, hafif bir havadan; veya su ile kumdan, belki birkaç acip balıktan başka birşey yok mu diyorlar? Öyle olduğuna aklımız inanıyor ama, gönlümüz kanıyor mu? Bembeyaz sakallı, fakat hiç ölmiyeceği için daima genç sayılacak, vekarlı, sakin bir insan.. veya billûr saraylarda yaşıyan deniz kızları... Bunlar hiç mi, hiç mi yok? İnsan oğlunun, asırlardan beri kendi kendine anlattığı bu masalların hiç mi, hiç mi esası yok? O tatlı ürperme, gözleri eğdiren o hayranlık, sırf hayalimizden mi doğuyor? Dağ tepelerinin, deniz diplerinin ıssızlığı; tanrıların, perilerin, ejderlerin gerçekten var olmaması, içimize ağır geliyor; çünkü insan oğlu onları üzene bezene yaratmış, asırlarca inanmış, seslerini duyar, yüzlerini görür gibi olmuş. Efsaneleri çürütüp atanlar, her batıl itikatla insan oğlunun bir eserini yıktıklarını, hatırlarına getirmiyorlar. Gerçi insanı bir yalandan kurtarıyorlar; fakat kendi kurduğu.. mayasına kendi ümitlerini, korkularını, kendi kanını karıştırdığı bir yalandan.

Artık dağ tepelerinde tanrıların konakları, deniz diblerinde perilerin billûr sarayları yok. Oraları, bir zaman hayalinde yarattığı varlıklarla süsleyen insan oğlu, bugün kendi zaptetmeğe gidiyor. Yeryüzünde ayağının değmediği bir nokta kalmasını istemiyor; hayatı pahasına da olsa toprağı, suları, havaları tamamile fethetmeğe çalışıyor. Buna eriştiği, yani en yüksek tepelerde, havanın sınır tabakalarında, denizlerin en derin yerlerinde, arzın ta göbeğinde dilediği gibi dolaştığı gün; dünyaya hakikaten sahip olacak; onun, her şeye gücü yeter efendisi, tanrısı olacaktır. Hayır dağ tepelerindeki tanrı konakları, göklerde uçuşan periler, melekler.. deniz diblerindeki billûr saraylar birer yalan değildir; ancak bugün yoktur, yarın olacaktır. İnsan, onları anlatırken birer yalan uydurmamış, gelecek günlerinin rüyasını görmüştür.

«Hidden Peak'e-Örtülü Tepeye» doğru giden yolculara!.. dünyayı kendileri gibi insanların elinden değil, bilinmez kuvetlerin, fırtınaların, kasırgaların elinden almağa gidenlere uğurlar olsun!.. Onlar, en şerefli savaşın adamlarıdır. İki «kişinin, on kişinin 8068 metreye; hatta bir gün Everest tepesine tırmanmasından ne çıkar? Bunun ne faydası olur?» demeyin. Gerçi bugünlük iş, bir bayrak dikmekten, bir iz bırakmaktan öteye gitmez; fakat yarın...

Belki, yüksek tepeye doğru gidenler istediklerini yapamadan dönecek; belki de hiç, hiç dönmeyecek. O zaman içlerimiz burku'acak, insan oğlu bir kere daha tabiate yenildi diye üzüleceğiz. Ne çıkar? Arası çok geçmez, başka insanlar o yolu tutar ve bir gün maddenin yenildiği müjdesini duyarız.

Nurullah Ataç

likte Himalayayı tırmanmağa başlamıştı. İlk hamleleri yarım kaldı, ve Rongbuk manastırına sığınmağa mecbur oldular.

Orada Lâma (ruhanî reis) kendilerini ikaz etmeğe çalıştı; o mıntakanın buzlu dağlarında beş yabani adam bulunduğunu söyledi; ve kervancılara da haber göndererek, seyyahlarla beraber yola çıkmalarını tenbih etti.

Fakat bunlar Lâmanın sözünü dinlemediler, ve kervan yüksek tepelere doğru yola çıktı. 7 haziranda, dizlerine kadar gömülerek ilerledikleri karlı bir boğazdan geçtikleri sırada, çok büyük bir çığ bütün kafileyi kaptı götürdü. Avrupalılarla yerlilerden bir kısmı nasılsa kurtuldu; fakat geri kalan yedi yerli çığın altında can verdi.

Heyet geri dönmeğe mecbur olmuştu.

25 mart 1924 te, Darjeelingden üçüncü bir sefer heyeti yola çıktı. Bu heyette, bundan önceki heyet azasından birçokları dahil bulunuyordu. Heyete ayrıca, İrvin isminde genç bir arkadaş ta iltihak etmişti.

8 haziranda, Mallory ve İrvin, yerlileri bırakarak, omuzlarında oksijen cihazları, ellerinde kazmalar olduğu halde dört numaralı karargâhtan ayrılmışlardı.

Ayni gün N. E. Odell, sarp bir yamaçtan tırmanmış ve Everest tepesini pek yakından görmeğe muvaffak olmuştu. Bunu kendisi seyahat defterinde şöyle anlatıyor:

«Yamacın tepesine vardığım zaman, başımın üstünde havanın birdenbire aydınladığını gördüm; ve karşımda Everest tepesinin en yükse noktası belirdi. Çok uzakta, tepeye varmadan önceki son basamak tahmin ettiğim karlı bayırda, ufacık bir şeyin yukarı doğru tırmanmakta olduğu gözüme ilişti. Arkasından, ona benzer birşey daha gidiyordu. Öndeki cisim yamacın üstbaşına vardığı zaman, araya giren bir bulut daha fazlasını görmeme mâni oldu. Arkadan yürüyen şeyin, öndekinin yanına kadar varıp varmadığının pek farkında değilim.»

1924 ten sonra, Dalat Lâma Everest tepesine çıkmağı yasak ettiği için, sekiz sene hiçbir kimse yeniden bu işe teşebbüs etmedi. 1933 te bir sefer heyeti daha teşekkül etti. Bu heyette İngilterenin en mükemmel dağcılarından 14 kişi vardı.

Havaların fenalığı, insanların azmini yendi. Bu heyet, 1924 te Nortonun tırmanabildiği yüksekliğe hemen hemen müsavi olan 8520 metroya kadar çıkabilmişti.

Dağcılar, tırmanma esnasında, bir kaya üzerine bırakılmış bir kazma bulmuştu. Bu kazma, olsa olsa, Odellin uzaktan hayal halinde gördüğü iki dağcıdan birine, yani Malloryye veya İrvine aid olabilirdi. Kazmanın bulunduğu nokta da, hiç şüphesiz Everestin bu iki kurbanının düşüp öldüğü nokta idi.

1934 te, Maurice Wilson isminde Amerikalı bir yüzbaşı, Evereste çıkmak için müsaade istemiş, fakat alamamıştı. 25 martta, yanına aldığı yerli hizmetkârların kıyafetine girerek gizlice yola çıktı. 18 nisanda Ronbuk manastırına ulaştı, ve bir gün dinlendikten sonra, 1933

(Arkası 50 uncu sayfada)

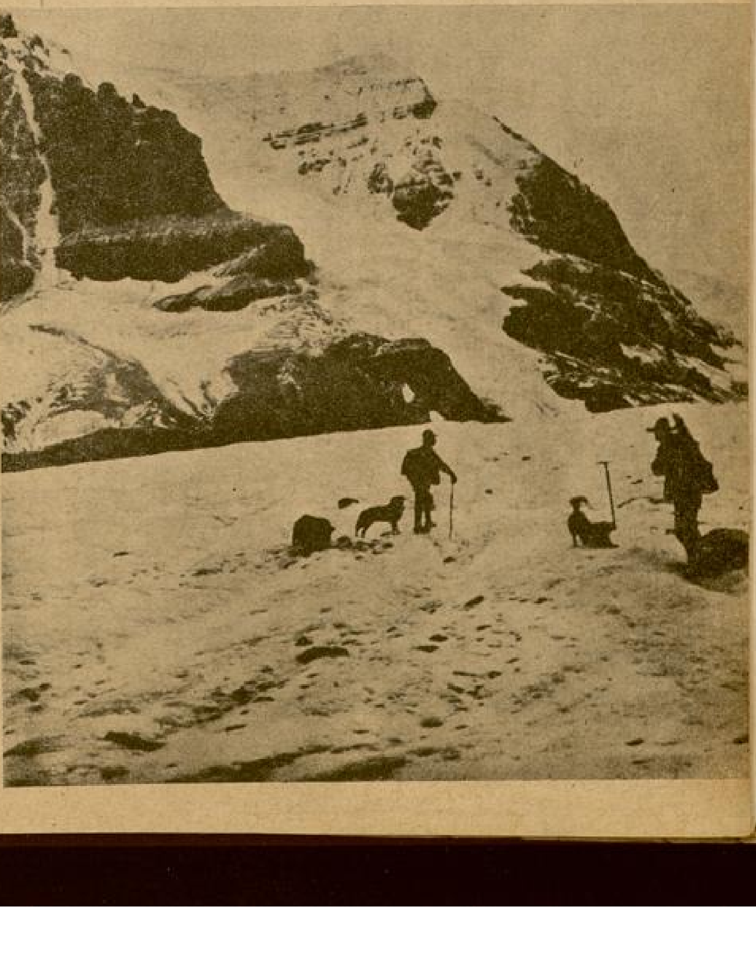

Geçmişte Büyük Diplomasi Hatalarımız :

YUNANİSTAN

Velington, İngilterenin teklifini arzedince Çar: «Türkiye ile aramızdaki münazaalı işler için, hiçbir devletin müdahalesini kabul edemyiz» dedi isede; Velington: «devletim Yunan işinin, herhangi bir devletin, İngilterenin muvafakati olmaksızın tesviye etmesine müsaade edemez. Rusya ile Türkiye arasında muharebe olursa, bitaraf kalmağı vait ve temin edemeyiz» yolunda sert ve kat'î bir cevap ile mukabele ettiğinden; Çar İngiltere ile uzlaşmağa mecbur oldu. Ve Yunan meselesi hakkında İngiltere ile bir sureti tesviye proğramıyapmağı kabul etti.

Onun üzerine Velington Kont Neslrod ile bir protokol imzalayıp, her iki devlet tarafından, Türkiye ile Moralılara, müştereken tavassut teklif edildi. Yunanistan için, Türkiye tabiiyetinde olarak muhtariyet istenilmesini; ve Yunanlıların hükûmet reisini kendileri intihap edip, memuriyetinin padişah tarafından tasdikini gerek Rusyanın ve gerek İngilterenin ne kendileri, ne de tebaaları için Yunanistanda mülkî, ticarî, malî müsaadeler ve imtiyazlar istememelerini Yunanistanın esas teşkilât ve tanzimatının umum devletlerin kefaleti altına konulmasını, kabinelerden iltiması kararlaştırdılar. Moralıların devletimizle olan münasebetleri de şu suretle olacaktı:

Mora Rumları, senede bir kere vergilerini verecekler. Kendi memurlarını kendileri tayin edecek, ve fakat bazılarının nasbı hususunda devletin müdahalesi cari olacaktır. Moralılar dahili idarelerinde ve ticaret işlerinde tamamile serbest olacaklardır. İslâm ve hıristiyan ahali tamamile biribirinden ayrılacak, İslâm emlâk ve arazilerinin bedelleri tazmin edilecek. Türkiye, kendisine arzolunan tavassutu kabul etmezse, Moralılar ile aralarını telif için Rusya ve İngiltere devletleri teşebbüslerde bulunacaklar. İngiltere ile Rusya, Yunan memaliki hududunu ve Yunanistana verilecek adaların isimlerini tayin eyleyeceklerdir.

İşbu protokol mucibince yapılacak tavassuta Türkiye tarafından muvafakat gösterilmiyecek olur ise; önce İngiltere ve Rusya elçilerinin - mümkün olursa sair elçiler ile beraber - İstanbuldan çıkmaları suretile bir nümayiş yapılmasını; ve bununla maksat hasıl olmadığı takdirde, Yunanistanın müstakil bir devlet haline konulacağının Babıâliye tebliği ile tehdidler yapılmasını da başkaca karara bağladılar.

Çar, İngiltere ile bu veçhile anlaştıktan sonra, Mora meselesinden gayri işler için silâha davranmaktan vazgeçti. Prens Meternih'de Babıâliye, icabı halin emrettiği fedakârlıkların kabulü zaruretini teslim ettirdiğinden; Türkiye Akerman kasabasına

№: 4

YAZAN :

Eski Büyük Elçi

SALİH MÜNİR ÇORLU

murahhaslar gönderip, Bükreş muahedesinin tadili yolunda Rusya ile bir muahede yaptı.

***

Çar, Mora Rumları için müştereken Babıâli nezdinde yapılması kararlaştırılan tavassutun, kuru tehdidler ile kabul ettirilmesi mümkün olamazsa, zora müracaat edilmesinin de karar altına alınmasını istemişti. Kanin, nasihatle ve tatlılıkla Moralılara muhtariyetle beraber bazı imtiyazlar verilerek meselenin kapadılmasını Babıâliye kabul ettireceğini memul ediyordu. Bu mülâhazaya göre -yani filen müdahaleye hacet kalmıyacağı ümidiyle- Çarın teklifini kabul etmişti. Kanin, Rusya ile anlaştıktan sonra Avusturya, Prusya ve Fransayı Yunan işi hakkında müşterek teşebbüs icrasına davet etti. Lâkin Avusturya ve Prusya devletleri «ittifakı mukaddes» misakınat evfikan, meşruiyet prensipine riayetkâr oldukları için, asilerin emellerini terviç edemiyeceklerini; ve ıslâhatı padişahın kendiliğinden yapması icap edeceğini beyanla, protokola iştirak etmediler. Yalnız Fransa vükelâsı, efkârı umumiyeye mümaşatla beraber, Rumlar münhasıran İngiltere ve Rusya sayesinde muratlarına erecek olurlarsa, Fransanın artık Yunanistanda hükmü ve nüfuzu geçemiyeceği mülâhazasile, protokolu kabul ettiler. (İkinci - Kânun 1827).

***

Meternih, Moskofların Tuna nehri ağızlarına göz diktiklerini; ve oralarını zaptedecek olurlarsa, Tunada müna-kalenin serbestini kayıt altına alarak Avusturyayı ticarî menafiinden mahrum edeceklerini; ve ahalisi İslâv ırkından olan Avusturya eyaletleri ile iltisak peyda ederek, nihayet o vilâyetleri de ele geçireceklerini hesap eylediğinden; Rusyanın Türkiyeye tavassutta bulunamamasına çalışmağı, ötedenberi kendisince vecibeden addetmekte idi. Bu sebeple üç devletin verdikleri kararı, Türkiyenin tamamiyet mülkiyesinin, umumen devletlerin kefaleti altına alınması şartile, kabul edeceğini kabinelere bildirdi. Halbuki Çarlık politikasının değişmek bilmeyen prensiplerinden biri, her ne sebeple olursa olsun Avrupa devletlerini, Türkiye ile Rusya arasına sokmamak; ve yalnız kendi başlarına Türklere tahakküm eylemek idi. Binaenaley Çar, Meternihin teklifini kabul etmedi.

İşte bu sıralarda Moralılar her taraftan bozulmuş, ve ellerinde ancak iki üç kaleden başka birşey kalmamış, ve paraları da tükenmiş idi. Aralarına nifak girip iki fırkaya ayrılmışlardı. Meyusiyetleri son dereceye varmıştı. İş bu merkeze gelince, İngilterede başvekilliği de deruhte eden Kanin, Çarın Petersburg protokolüne riayet etmiyerek, mezhepdaşlarını muhakkak bir ölümden kurtarmak için, kendi başına asker sevki ile Türkiyeyi ezeceğini; ve İngiltere efkârı umumiyesinin de Türklerin Rumları kırmalarına, hıristiyanlık gayreti ile, razı olmıyacağını düşündü. Vaziyet fenalaşmadan Mora işinin, ufak tefek fedakârlıklara katlanılarak ileride pek ağır ve muzur şartların kabuli mecburiyetine düşmeden- bitirilmesini Babıâliye tavsiye etti. Ve şu mealde bir de nota verdi (24 İkinci - kânun 1827.)

«Türkiyenin Morada ve Akdenizde icra ettiği askeri harekât dolayısile, devletler o sularda donanma bulundurmağa mecbur oluyorlar. Tebaalarının ticaretlerine halel geliyor. Zarar ve ziyanları günden güne ziyadeleşiyor. Muharebe devam ederse Türkiye ya Morayı kaybedecek, veya oraların ahalisini mahvedecektir. Hıristiyan devletlerin bu ikinci şıkı mennetmeleri tabiidir. Türklerin birtakım çoluk çocuğu ve mazlûmları esir etmesi, hıristiyanlara pek çirkin görünmektedir. Rumlar ellerinden silâhlarını bırakmıyarak ölmeğe karar vermişlerdir. İngiltere Türkiyenin eski ve halis dostudur. Şanına, ve tamamiyeti mülkiyesine halel gelmeden kendi tarafından Moralılara bir sulh yolu göstermesine, İngiltere devleti tavassut eder. Sulhun esası şu dört noktadan ibarettir :

1 — Vergilerin senelik olarak toptan alınması.

2 — Moralıların Türkiye tabiiyetinde cizye vererek kalmaları.

3 — Rumların, dahilî idarelerinde kâmilen serbet olmaları.

4 — Müslümanların kâmilen Moradan çıkarılması.»

Rusya maslahatgüzarı da İngilterenin notasını teyit eyleyerek, Çarın dostluğundan ve insaniyetinden bahsederek Babıâliye bir nota yolladı.

Halbuki vükelâmız, ricalimiz, ülemamız, iki devletin teklif ettikleri şeyler «hukuku hükümdarii hazreti padişahiye muğayirdir. Ecnebilerin Mora işine müdahaleleri şeran ve aklen caiz değildir» diyorlardı. Devletlerin ve hıristiyan milletlerin Yunan işine ait nazariyelerini kestiremiyorlardı.

Büyük devletlerin ne yapacakları, ve neticesinin neye müncer olacağını idrak edemiyorlardı. Askerî istitaatımızın kâfi olmaması sebebile, Rumların hamileri olan hıristiyan devletlere, milletlere meydan okumanın, akıl işi olmadığını takdir edemiyorlardı. Sefaretlerin tebliğatına «mugaletatı efrenciye» kabilindendir;

Firenklerin tekliflerine azacık uymak bile imkânsızdır. Hayır ve şer Cenabıhakkın yedi kudretindedir. Sebat ve metanetten başka yapacak birşey yoktur» diyerek notalara ret cevabı verdiler.

Reisülküttap efendinin verdiği bu cevaplara nazaran Kanin Fransanın, teklifi üzerine - Babıâliye söz geçirilemiyeceğini anladığından - ; Petersburg protokolünün muahede şekline konularak, tehdit ile tavassut icrasına muvaffakat gösterdi.

Üç devletin Lonrada yaptıkları muahedenin ahkâmının hülâsası :

« Yunan eyaletlerinde (yani Morada) ve Akdenizde devam eden karışıklıklar, ihtilâller sebebile ora tüccarının zarar ve ziyanına.. korsanlığın men'i zımnında devletlerin ihtiyar ettikleri fevkalâde masraflara nihayet verilmek için İngiltere ve Fransa kıralları, Rusya imparatoru namına Babıâli nezdinde tavassutta bulunmak. Morada sükûn ve asayişin tesisi için Türkiye tarafından Moraya istiklâl yerine - senevî maktu vergi mukabilinde - otonomi verilmek. Hem Babıâliye ve hem de Moralılara mütareke teklif eylemek. Bu teklifleri kabul olunmaz ise üç devlet donanması tarafından her iki tarafa zorla mütarekeyi kabul ettirmek için amirallar kendi başlarına taarruza girişmeğe mezun olmak» idi.

İngiltere ve Fransa elçileri, bu kararı resmen tebliğ etmeden önce Reisülküttap efendiye: «Devletlerimizin Mora meselesine müdahaleden garezleri, Türkiyeyi içinde bulunduğu tehlikeden kurtarmaktan ibarettir. Rum fesadını kimin tahrik ettiği malûmdur. Mora ve civarı yine sizin hükmünüzde kalacak; ve Mora varidatı iki katına çıkacaktır. Üç devlet o tarafların asayişini taahhüt eyleyeceklerdir. Devletlerimizin tavassutları, müdahaleleri, Rusyanın yalnız başına bu Yunan işine karışacağından çekindiklerindendir. Bu meselenin müttefik devletler vastasile tanzimine razı olursanız, ayrılacak yerlerin hududu çizilir. Meselâ Akdeniz adaları ve Moradaki kaleler isyandan önce nasılsa, öylece Türkiyenin hükmü altında kalır. Fakat Mora için bir reis tayin edilir. Ahali vergilerini bir defada verirler. Mütareke kabul edilirse hukukunuzu ele geçirirsiniz. Bizimle söyleşerek bu işe nizam verirsiniz. Son zamanda Yeniçerilerin kaldırılmasile ona bedel teşkil ettiğiniz nizamiye askeri çoğalıp, talim ve terbiyeleri yoluna girinceye kadar vakıt kazanmanız lâzımdır. Çünkü Rusyanın sekiz yüz bin talimli askeri vardır. Türkiye kendi kendisini tehlikeye atmamalıdır» dediler. Fakat Reisülküttap efendi kulak asmayıp: «Rumlar için istediğiniz şeyler şeriatı mutahharaya muğayirdir. Hazreti Ömer Kudüsüşerifi fethettiğinde Rumlar sadakat ve raiyette sebat edeceklerini taahhüt ederek, ona göre ellerine senet verilmiştir. Bugüne kadar o ahit ile gitmişlerdir. Hatta Rumelide ve Anadoluda ehli islâm ile birlikte temekküne alışmış olmalarile, şimdi onları ayırmak mümkün değildir. Bu eşkiya taifesi ayrılacak olursa, hiyanet ve fesada meyilleri cihetile, tek durmıyacakları şüphesizdir. Bu meselenin uzaması mücerret devletimizin merhametinden naşidir. Riayayı asiyenin pişman olacakları ve itaate rücu eyleyecekleri ümidi ile, haklarında şiddet gösterilmemiştir. Şimdi devletler onları sababetten feragat etseler, avni bari ile itaate getirilecekleri dergârdır. İstediğiniz Mora nizamı zaten oraca mevcut olan nizamdır. Zira Mora ahalisi içlerinden kendilerine kocabaşılar intihap ederler. İşlerini kendileri rüyet eylerler. Yalnız valileri devlet ve âyanı memleketi ahali intihap eder. Devletimizin muharebelerde bozulmasının sebebi Yeniçerilerin intizamsızlığı idi. Ehli islâmın cümlesi cihat ile memurdurlar. Emri cihat şeairi islâmiyedendir. Muharebatın neticesi malûm değildir, bazan az asker çok askere galebe eder» yolunda mukabelede bulundu.

Elçilerin işbu şifahî tebligatı üzerine, vükelâ beyninde icra kılınan müzakerelerin neticesinde, elçilerin teklifinin kabulünü tercih edenlere, vükelâmızın en başta bulunanları ve nüfuzluları: «Allahın dediği olur. Kabulden terettüp edecek zarar, muharebeden daha fenadır. İngiltere ve Fransa ve sair devletlerin bizlere en büyük dostlukları Rumlara filen ianet ve sahabetten feragattir. Bu teklif, samimî dostluk izhar eden devletlere yakışmaz» dediklerinden elçilere «Mütevekkilen Alellah» şifahî ret cevabı verilmiş idi.

Onun üzerine İngiltere, Fransa, Rusya ve Prusya ve Felemenk elçileri Babıâliye şu takriri gönderdiler :

«Türkiye tarafından Yunan müsalemetine karar verilmesi için, büyük devletlerin altı senedenberi sarfettikleri gayret ve mesainin semeresi görülmedi. Hukuku insaniyeye mugayir ve bütün milletlerin ticaretlerine muzir olan vahim muharebe devam ediyor. Devletler, Yunan işinin yalnız Türkiyeye raci olduğunu teslim etmezler. Türkiyenin hususî menfaatlerine muvafık addetmedikleri bu muharebeyi, tavassutları ile bitirmek üzere gayretlerini artırmakta ve neticesinden hayır memul etmektedirler. Bu sırada Rumlar böyle bir tesviyeye muvafakat göstermişler ise de, Türkiye tarafından büyük devletlerin dostane nasihatlerine iltifat olunmadığından Rusya, İngiltere ve Fransa devletleri, bütün hıristiyan devletlerin matlûplarının husulü için, muahede akdeylemişlerdir. Şimdi işbu muharebenin bitmesi ve bundan böyle Türkiye ile Rumlar arasında cereyan edecek muamelâtın tanzimi zımnında tavassutlarının kabulünü, ve bunu teshil için Rumlar haklarında her türlü hasmane hareketlerin terkini resmen Babıâliye teklif ederler. Rumlara da ayni teklif icra edilmiştir. Babıâlinin on beş gün içinde kararını beyan etmesi devletlerin matlûbudur. Memul hilâfına olarak yine red cevabı verilir, veya sükût olunursa; üç müttefik devlet kavi vesaile teşebbüs edeceklerdir.»

Babıâli, elçilerin bu tebligatını da geçiştirmek istedi. «Devletlerin kanunu manazıra ve hukuku düvel hilâfında icbara salâhiyetleri yoktur» diyerek reddetti.

Babıâlinin bu cevabı üzerine itilâf ümidi kalmadı. Üç müttefik devletin elçileri Akdenizde dolaşan donanmalarına, Türkiye gemilerinin Yunanistana asker ve mühimmat çıkarmalarının; Yunan gemilerinin de Mora suları haricine çıkmalarının men'i hakkında talimat gönderdiler. İngiliz ve Fransız amiralları Sir Edvar Korinton ile Durinbi devletlerin kararlarını tebliğ için Navarin limanına gidip İbrahim paşa ile görüştüler. İbrahim paşa İstanbuldan alacağı emre göre hareket etmek şartile yirmi gün için muhasamayı tatile muvafakat gösterdi. Halbuki Moralılar muhasamada israr ile eskisi gibi, Türkiye gemilerine taarruz etmekte, karada da tecavüzlerde bulunmakta idiler. İbrahim paşa muhasamayı kesmemeğe mecbur oldu. Muhasamayı kesmiyen Moralılar iken, amirallar kabahati bize yüklettiler. Muhasamadan vazgeçip Moradan çıkıp gitmesini İbrahim paşaya bildirmek üzere donanmalarile tekrar Navraine girdiler. (Birinci Teşrin 1827). Maksatları, bir nümayiş yaparak meramlarına ermekti. Halbuki müzakere için karaya gönderdikleri bir zabitin sandalına, meçhul bir taraftan tüfek atılmasından dolayı, donanma hep birden ateş açıp mecmuu seksene baliğ olan Türk ve Mısır harp gemilerini (on beşinden maada) kâmilen yaktılar [1].

***

Bu vak'adan biraz önce Kanin vefat

[1] Kabineye haber verilmeden ansızın vukubulan Navrain bombardımanını, İngiltere kıralı o sıralarda parlamentonun açılması münasebetile söylediği nutukta: "meş'um vak'a,, diye yad ile teessüf izhar etmişti. Hükümet, düşman gemilerini yakan bahriyelilere, eskidenberi verilmesi adet olan bahşışları vermedi. Çünkü Türkiye donanmasının yanması Şark sularında İngilterenin Rusya ve Fransaya karşı muhafazasını iltizam ettiği bahrî muvazeneyi bozuyordu.

edip yerine ihtilâlcilerden ve Yunanlılardan hoşlanmayan Lord Epton (Kodric) gelmişti. Velington da tekrar kabineye girmişti. Meternih, bunların müsalemet taraftarı olduğunu biliyordu. Meselenin halli için tavassutta bulundu. Elçiler, Navarin hadisesinden dolayı teessüfler arzederek sulh arzusunda olduklarını Babıâliye bildirdiler. Babıâli de ayni arzuyu izhar etti. Fakat Navaide yakılan gemilerin bedellerinin tazmin edilmesini, tarziye verilmesini ve Mora işine devletler tarafından müdahale olunmamasını ve muahelerin tashihini istedi. Elçiler:

1 — Londra muahedesile verilen kararların değişemiyeceğini;

2 — Tazmin keyfiyetinin, sahih hakka müstenit olmadıkca kabul olunamıyacağını; iptida Navarinde taaruzun Türk gemilerinden vuku bulunduğunu;

3 — Üç senedenbari devletlerin, tekliflerinin kabulünü isteyip hürmet ve riayette kusur etmediklerini; onun için tarziye maddesi bahse giremiyeceğini bir takrir ile cevaben Babıâliye bildirdiler. Ertesi gün de Babıâliye gelerek: «Devletlerimizin emeli Türkiye ile sulh üzere olmaktır. Sizinde niyetiniz, arzunuz sulh mudur?» dediler.

Reisülküttap efendi tarafından Türkiyenin hüsniniyeti hakkında teminat aldıktan sonra elçiler: «Sizin hayırınız için Mora fesadının teskinine çalışıyoruz. Sulhun teessüsü garezile Moralılara imtiyaz verilmesini istiyoruz. Bu imtiyazlar bütün Ortodoks tabaanıza şamil olmayıp, yalnız Mora tarafına -yani Yunanistana- münhasır olacaktır. Sefaretlere müteallik işleri müşkilâta düşürmeyiniz. Muhasamanın terki için kat'i emir veriniz. Moralılar münasip tarzda arzuhal takdimi ile imtiyaz istiyeceklerdir. Bu takdirde Moralılar hakkında göstereceğiniz müsaadeler neden ibaret olacaktır?..» dediler.

Reisülküttap efendi: devletin dahilî işlerinden olan bu maddeye dair resmen birşey söylemeğe mecbur olmadığını söyledikten sonra, bir güna taahhüdü tazammun etmeksizin, mücerret dostane malûmat kabilinden olarak: « Rumlar kendiliklerinden amana düşüp nedamet, istiman ederlerse, şer'an cürüm ve kabahatleri affedilir. Emlâkleri, akarları merhameten, dostlarımızın hatırlarına riayeten, kendilerine veyahut varislerine ihsan buyrulur. Moranın usulü değiştirilemez. Rumlar oradan kaldırılıp başka bir tarafa sevk ve iskân olunmaz. Yerlerine islâm ahali getirilmez. Eski yerlerinde kalırlar. Şer'i vergilerini, cezyelerini verirler. Kiliseleri kendilerine bırakılır. Fakat ellerindeki top, tüfenk gibi şeyler zaptolunur. Mora eyaleti «mutedil bir vezire» verilerek riyalarımız himaye olunur» dedi.

Ancak elçiler: «Göstermek istediğiniz müsaadeler, Mora riayası hakkında ihtilâlden önce verilmiş olan şeylerdir. Moralıların bundan sonra isyanlarına sebebiyet verilmemek için ittihaz edeceğiniz usul ve muamele neden ibarettir? bilmek isteriz. Hem de göstereceğiniz «müsaadeler, inayetler» kâfi değildir. Londra muahedesinde Avrupanın umumî menfaati için gösterilen imtiyazlardan vazgeçemeyiz» demelerile; Reisülküttap efendi «Moralıların isyanına biz sebebiyet vermedik ve veremeyiz. Onlara fazla müsaadelerde, inayetlerde bulunmak, Rumların sadakatinden emniyet hasıl olduğu halde, padişahın karihasından yapacağı şeydir. Bizim itizarımızın menşei şeriatimizdir, Kuranıkerimdir. Onların tebdili elden gelir şey değildir. İslâm ile riaya arasındaki haddi, hududu tecavuz edemez. Bunun ilerisi milliyet davasına varır. Neticesi âlemi ifsattır. Biz Avrupanın umumî menfaati için, islâm milleti hakkında umumi mazarrat kabul edemeyiz. Devletimiz kendisine hayırlı, faideli olan şeyi herkesten iyi bilir. Moralılar fazla imtiyaza nail olunca, isyana karışmamış olan bunca ehli ırz riayanın da aynı imtiyazları almak için isyana kalkışmaları melhuzdur. İsyan etmeseler bile, bir aralık dostlarımız: «o imtiyazların isyan etmemiş olanlara teşmili lâzım gelmez mi»? yollu iddialarda bulunmazlar mı? Muradınız dostluğun bakası ve asayişin temini ise, itizarlarımız kabul ve tasdik olunmalıdır» cevabını verdi.

Elçiler kani olmayarak, istemekte oldukları şeyler hakkında iki gün içinde muvafık cevap verilmezse, avdet pasaportlarını almağa mecbur olacaklarını söylediler se de; yola çıkmadan tercümanlarını Babıâliye yollayıp itilâf için son bir teşebbüs daha icra ettiler. Türkiyede kalabilmeleri şu üç maddenin kabulüne; yani :

1 — Sefaretlerin işlerinin müşkilâta düşürülmiyeceğinin;

2 — Mütareke için kat'i emir verileceğinin;

3 — Moralılar tarafından münasip şekilde bir arzuhal takdiminde, Londra muahedesine göre imtiyazlar verileceğinin taahhüt edilmesine mütevakkıf olduğunu bildirdiler.

Lâkin, ne bu tebligatın ve ne de Fransa elçisinin Reisülküttap efendiye müracaatla: Moralılar hakkında münasip bir karar ittihazına kadar mütareke edilmesi; ve o surete muvaffakat olunmazsa muharebe vukuu şüphesiz olduğundan, son tekliflerinin kabulü hayırlı olacağı ve Türkiyenin fırsat düşürüp Fransa ve İngiltere ile ittifak ederek Rusyadan intikam alabileceği hakkında söylediği sözlerin tesiri olmadı. Vükelâmız: « böyle sulh maddesi, serbestii Rum» demektir. «Kabul emaresi gösterilmesi Kafdağı kadar muzir olacağı derkârdır» dediler; kararımızda sebat edilmesi devletlerin yavaş yavaş, birer birer çekilmelerini mucip olacaktır. Elçilerin gitmelerinin de, telâş vermek için olması muhtemeldir» diyerek kararlarından dönmediler. Bununla beraber İngiltere ve Fransa elçileri: Yunanistan meselesine sebep Rusya olduğunu, ve kendilerinin bu işe Türkiyeyi siyanet için karıştıklarını, ve uzlaşılmak üzere kendileri tavsit edilecek olursa, gailenin kolayca bitirilmesi müyesser olacağını mahremane söyledikleri halde; bu teklife de gafil vükelâmız, paşalarımız kulak vermediler. Artık elçilerde ümitlerini kesip Akdenize doğru gittiler (8 Birinci kânun 1828).

Yarayı kangıren edinceye kadar uğraşıp karıştırdığımız bu Mora meselesinin, devlet ve memleketimiz için en felâketli ve acıklı devri de bundan sonra başladı, şöyle ki: Vükelâmız, elçilerin gidişleri muharebeye varacağını tahmin ederek: « umumen Ümmeti Muhammedin noktai ittihatta içtimai, feraizi diniyeden olduğuna» dair vilâyetlere emirnameler ve fermanlar gönderdiler. Cahil halkın taassubunu kabartmak için ne lâzımsa yaptılar. Bir taraftan da Meternihin, devletimizin Rusya ile muharebeye tutuşmasının sonu iyi olmıyacağı hakkındaki tebligatından vükelâmız, bir dereceye kadar intibah hasıl ederek elçilere: « İstanbula dönerlerse haklarında kemafissabık hürmeti lâzimenin icrasına, ve derdest olan musalehanın kaidei mer'iye üzere temşiyetine itina edileceğine dair» (Londra muahedesinin kabul veya reddedileceğinden bahsetmiyerek) davetnameler yolladılar. Lâkin bu sıralarda Çar Nikola eyaletlere gönderdiğimiz fermanlara, emirnamelere nazaran Türkiyenin gerek Rusya ve gerek sair hıristiyan milletler, devletler hakkında hasımane niyet beslediğine zahip oldu; ve ehli islâmın taaruzunu def için Eflâk ve Buğdanın (Romanya) Rusya askeri; İstanbul ve İskenderiyenin üç devlet donanmaları tarafından işgalini, Moranın kurtarılmasını, Moralıların teşkil ettikleri «muvakkat Yunan hükümetine» külliyetli iane verilmesini kabinelere teklif etti. Gerçi dediklerini, istediklerini kabinelere kabul ettiremedise de; birkaç gün sonra yalnız başına Türkiyeye ilânı harp etti (Nisan 1828) ve Romanyaya girdi.

Çar, Yunanistanı ihya için muharebeye kalkışınca, Fransa vükelâsı da Moskoflardan geri kalmak istemediler. Hıristiyanlık âleminde muhabbet veş eref kazanmak, Rumları kendilerine minnettar etmek sevdasına düştüler. Bir fırka sevkile Morayı işgal ettiler. Mısır nizamiye ordusunu abluka ile tehdit ederek Mısıra dönmeğe mecbur ettiler.

***

Anadoluda Moskof orduları, nefiriâm kabilinden olarak sevkettiğimiz askere kolayca galebe ederek Erzuruma kadar ilerledilerse de, Rumelide Şumnideki Türk « nizamı cedit » askerile, altı yedi ay uğraştıkları halde başa çıkamıyarak mağ-

lüben Romanyaya çekildiler (İkinci teşrin 1828). Moskofların bu muvaffakiyetsizlikleri Prens Meternihi ümide düşürdü. Garp devletlerini kandırıp Rusyaya çatmağa, çalıştı ise de muvaffak olamadı. Yalnız, talihi harp Türkiye hakkında fena bir safhaya girmeden; Moralılara mümkün mertebe az müsaadeler ve imtiyazlar vererek sulh yapmanın şartlarını kararlaştırmak için, Londrada bir konferans akdini; bu şartları teklif etmek üzere Fransa ve İngiltere elçilerinin İstanbula yollanmasını Fransa, İngiltere ve Rusya devletlerine kabul ettirdi.

Frans ve İngiltere elçilerinin, İstanbula dönmeden Rusya elçisi ile konferans suretile Londrada toplanıp verdikleri karar şu merkezde idi :

1 —Mora ve Siklat adaları ile Nardadan Golos körfezine kadar çizilen mevhum hattın cenup tarafındaki yerlerden mürekkep bir Yunanistan teşkili.

2 — Yunanistanın ilk defa olarak üç devlet tarafından (Babıâlinin muvafakati munzam olmak şartile) tayin deilecek bir Preasin (üç devlet hükümdarlarından hiçbirinin ailesinden olmamak üzere) idaresi altına konulması.

3 — Yunanistan tarafından Türkiye hazinesine senevî bir buçuk milyon kuruş maktu vergi verilmesi.

4 — Emlâk sahibi olan müslümanların Yunanistandan çıkarılması ve kendilerine tazminat verilmesi.

Elçiler, İstanbula varınca bu kararı resmî bir takrir ile Babıâliye tebliği le cevap istediler. Halbuki Rusların muvaffakıyetsizliğinden dolayı türlü tatlı hayallere kapılan, ve türlü vahî ümitlere düşen vükelâmız; ordu denilecek kuvetimizin azlığını, acemiliğini, kumanda başındaki paşaların, beylerin cahilliklerini, idaresizliklerini; askerî istitaat noktai nazarından Rusya ile aramızdaki farkı hesaba katmayarak, mükâlemeler ve müzakereler ile işi uzattılar. Nihayet «nedamet izhar edecek olan Rumlar hakkında affı umumî ilânile, Moranın yedi vahit suretile Kocabaşılar ile bir vali marifetile idaresini ve Ehli İslâm bulunmayan mahallerde Rumlardan memurlar nasbını» teklif ettiler. Uzun uzadı münakaşalara dalarak vakıt kaybettiler. Halbuki Moskoflar rahat durmıyorladı, kendilerine çeki düzen veriyorlardı. Taze ve külliyetli kuvvetler toplayarak Anadoluda Erzurumu zabt i'e Şarkî Karahisara; Rumelide de İstanbula doğru yürüyüp Edirneyi aldılar (Ağustos 1829). İleri karakolları Silivriye kadar geldi.

Vaziyet böylece vehamet kesbedince: «Moskofları asarız, keseriz!» diyen ve kaplarına sığmayan akılsız vükelâmızı, dehşetli bir korku kapladı. Zavallılar iradelerini, ihtiyarlarını kaybettiler. « Herne şartla olursa olsun, hemen sulh yapmaktan başka selâmet çaresi yoktur » demeğe başladılar. Halbuki, biraz akıllarını başlarına toplayıp -sathî bile olsa- askerlik ilminden anlar bir zabite istikşaf yaptırmış olsalardı, Moskof ordusunun harplerdeki telefattan başka, yorgunluktan, hastalıktan, bakımsızlıktan pekçok zayiat vererek; güç halle Edirneye girdiğini.. ileriye doğru bir adım atacak, Türklerin taarruzuna karşı duracak halde olmadığını anlarlardı. Vükelâmıza, paşalarımıza o derecede şaşkınlık ve bıkkınlık gelmişti ki, kırk bin askerle kaleye kadar varmış olan İşkodralı Mustafa paşayı: İhtiyaç halinde «Arnavudların ve Boşnakların samimi çalışmaları memul değildir» diyerek düşmanla temastan mennettiler; ve Moskofları muhakkak bir hezimetten kurtardılar [1]. Prusyanın tavassutu ile yalvararak Edirnede Ruslar ile sulh müzakeresine giriştiler.

Rusların teklifleri şunlardı :

1 — Mora işinin tesviyesi;

2 — Harp tazminatı;

3 — Ticaret tazminatı;

4 — Eflâk ve Buğdan ile Silistirenin rehin suretile Rusya elinde kalması;

5 — Anadoluda dört kalenin terki;

6 — İbrail ve Yerköy kalelerinin yıkılıp Eflâka ilhakı;

7 — Sırbıstana beş nahiye terki.

Bu şartlar vükelamıza pek ağır geldi. Bunların tadili için Moskoflara meram anlatmalarını İngiltere ve Fransa sefirlerinden rica ettiler. Elçiler, Yunan işinin tarafımızdan Londra konferansı kararına tevfikan halli kabul edildiği takdirde, muslahaya tavassutla tadilâta gayret edecekleri vaadi mukabilinde, Babıâli tarafından «Mora nizamı hakkındaki Londra muahadesinin asıl ve esası Türkiye devletince kabul edilip; bu işin devletler beyninde herne suretle tesviyesine karar verilirse tasvip olunacağını mübeyyin» resmî bir vesika verilmesini istediler. Vükelâmız: «ammei müslimini ve bilâdı islamiyeyi şer ve zarardan vikaye ve muhafaza için (!)» Yunan eyaletlerinin terki caiz olduğuna dair şeyhülislamdan bir fetva alarak, elçilere istedikleri mealde iki resmî takrir verdiler (Ağustos - eylûl 1829). Fakat elçiler, Moskoflara tadilâtı kabul ettiremedikten başka; Moskof kumandanı, teklifleri bir hafta içinde kabul olunmazsa harekete geçeceğini söyledi.

Bunun üzerine vükelâmız, telaş ve korku ile akdeyledikleri bir mecliste: «Bu mühlet içinde on binden fazla asker toplayamayız; İşkodralı darülharbe yetişemez; İstanbul ahalisi cenge yaramaz, düşman payitahta yaklaşıyor» diye türlü hezeyanlara kalkışırlar. «Askere dehşet gelmiştir. Zafer ümidi yoktur; kaza ve kaderin hükmüne razı olarak düşmanla uyuşmaktan başka çare kalmamıştır» diyerek sulhu kabul eylediler. Ruslar da muahedeyi, kat'î musaleha şartlarını bir derece daha ağırlaştırdıktan sonra, imzaladılar ki, esaslı ahkâmı şu maddelerden ibaretti :

«Tuna ağzındaki adaların ve Anadoluda Anapa, Poti, Ahılçık, Akçora, Ahliklik kale ve mevkilerinin Rusyaya terki. Tunanın sol yakasındaki kalelerin yıkılıp Ulah ve Buğdana ilhakı. Ulah - Buğdan ve Sırbıstan imtiyazlarının meriyetinin teyidi - Memleketeyn beylerinin kaydihayat şartile memuriyetlerinde kalmaları. Moskof tebaasının ticarî imtiyazlarının teyidi; Boğazların bütün ecnebi tüccar gemilerine açık bulunması; Rusyaya 700,000 kise akçe (yani 137,000,000 frank) harp tazminatı verilmesi; ve tazminat için Ulah - Buğdan ile Silistre sancağının muvakkaten Rusya tarafından işgali; Yunanistanın teşkiline dair olan Londra muahedesinin ve konferans kararlarının Türkiye tarafından kabulü».

***

Bundan sonra Mora meselesinin ne suretle halledildiğine gelince: Moralılar memleketlerinin Türkiye tabiiyetinde Eflâk ve Buğdan gibi mümtaz bir ayalet şekline konulmasına razı olmuşlarken; Türkiyenin son zamanlarda uğradığı hezimetler dolayısile takati kesilmiş olmasından şımarıp istiklâl davası açtılar. Bu sıralarda bütün Avrupada, Türkiyenin ömrü sonuna geldiği kanaati hasıl olmuştu. Yalnız İngiltere vükelası ile prens Meternih bu itikadda değillerdi. Lâkin Yunanistanı (yani Morayı) Ulah - Buğdan gibi Türkiye tabiiyetinde bırakacak olurlarsa, Moskofların Romanyada yaptıkları gibi türlü bahanelerle Yunanistanın işlerine de müdahale edeceğini; ve fırsat bulunca, Babıâliye kabahat bularak, taarruzdan çekinmiyeceklerini düşündüler. Bu mülâhaza ile Yunanistana tam istiklâl verilmesini münasip gördüler. Lâkin, Yunanistandaki muvakkat ihtilâl hükümetinin başına geçen Kont Kapodistirya, Çarın verdiği talimata göre, Yunan kırallığına İngiltere ve Fransa tarafından gösterilen namzedlerin getirilmemesi için, türlü entirikalar çevirdiğinden, Yunanistan iki sene kadar hükümdarsız kaldı. Nihayet Yunanlılar Kapodistiryayı öldürdüler; ve yerine gelen kardeşi Oğüsteni de başlarından defederek, Bavyera Kıralının küçük oğlu Otonu kırallığa tayin ettiler (Mayıs 1832).

Babıâli de, devletlerin tavassutu ile, Otonun intihabını tasdik edip, kırk milyon kuruş tazminat alarak, Yunanistan hududunun Narda körfezine kadar götürülmesine muvafakat etti (Eylûl 1832).

Bu suretle de, iş başındaki adamlarımızın idaresizlikleri, bilgisizlikleri yüzünden, daha asırlarca Türk hakimiyeti altında yaşayacak olan bu memleketleri elden çıkarmış olduk.

SON

[1] "Diyebiç ordusunun mevcudu, o vakit Avrupada herkesin zan ve tahmini gibi 60-80 bin raddesinde olmayıp 12-16 bin nefere inmişti. Bunlar da son derecede yorgun ve düşkündü; harbe yaramaz bir halde idi. Türkler bu hakikati keşfile şiddetli bir taarruza geçmiş olsalardı, Moskof ordularını mahvederlerdi. (Mareşal Moltekenin hatıralarından iktibas olunmuştur).

O, BİR GÜNAHKAR DEĞİLDİ

Canımı dişlerimin arasına alır, bu hain fellâhlara yalvarmamak için, yapabildiğim ve dayanabildiğim kadar yapar ve dayanırdım. Dayak yemekten vücudüm nasırlanmıştı. Lâkin bu arapların küfürlerile, o zabitin hakaretine bir türlü tahammül edemiyordum. Günden güne artan bir ıstırapla kendi kendimi zorluyor ve susuyordum.

Bir gün bu habeş gardiyanlar, beni kendi odalarına götürüp önüme bir sürü eski çorap, bir yumak iplik bir de iğne verdiler. Belki yirmi çift çorap vardı. Ve herbiri yirmi yerinden yırtılmış, delinmişti. Bunları akşama kadar yamayıp bitirmemi tenbih etmişlerdi. Boynumu büktüm, demirleri bir tarafa yığdım. Ve çorapları becerebildiğim kadar yamamağa başladım. Fabat ogün değil ya on gün çalışsam bunlar bitecek ve olacak gibi şeyler değildi. Akşama yakındı. Arabın birisi geldi, battaniyelerin arasında bir şeyler aradı, bulamayınca bana döndü:

— Burada üç tayın ekmeği vardı ne oldu?

Bu ekmekleri biraz evvel öbür arap alıp götürmüştü.

— Arkadaşın aldı götürdü; dedim.

Arap hiddetle dışarı çıktı ve koridorda bir kıyamettir koptu. Şap... şap!. biribirine şamar atıyorlardı. İçimden o kadar memnundum ki sormayın. Hiç olmazsa bana yaptıklarının milyarda birini biribirlerine yapıyorlardı. Lâkin neticede kabak onların değil benim başıma patladı. Öbürü mağlûp olunca inkâra saptı, yeminler ediyor. Allah ve Muhammet başı için kasemler savuruyordu. Nihayet ikisi birden benim yediğime hükmettiler ve ellerine kırbaçları alarak geldiler:

— Evvelâ kopak (köpek)! akmaklar (ekmek) san ekil ettin ha!

— Hayır ben yemedim.

— Öyleyse şaldın!..

— Ne çaldım ne de yedim. Sen alıp götürmedin mi? neye saklıyorsun?.

İkisi birden başıma çullandılar. Ben demirlerin altında zaten kımıldanamıyordum. Diledikleri kadar, yoruluncaya kadar, nefesleri kesilinciye kadar vurdular, vurdular, vurdular. Ve nihayet biri kollarımdan, öbürü ayaklarımdan tutup beni hucreme kadar götürüp bıraktılar.

Geceyi nasıl geçirdiğimin farkında değilim. Sabaha karşı hucrenin kapısı vuruluyor:

— Arkadaş, arkadaş! ne oldu sana, yahu, neye öyle acı acı inliyorsun?. Sana su getirdim emme nereden vereyim? Kapı kilitli, biraz sabredersen gardiyanlar gelirler. Hele saburlu ol, keder etme. Geleli beri yüzünü görmedik emme senin eyi yürekli bir yiğit olduğunu işittik. Ara sıra koridorlardan gelip geçerken zincirlerin sesini işitiyoruz, yüzünü göremiyoruz. Seni yine iyi tutuyorlar. Hiç olmazsa koridorlarda geziyorsun! Ya biz, bizi hiç sorma; gece gündüz daracık bir yerde günsüz güneşsiz sineklenip duruyoruz. Bu hapisanede tam üçyüz mahbus var.

Bu adam da söylenip duruyordu. Benim halime gıpta eden bir bedbaht da o idi. Koridorlarda gezinmemi iyi bir imtiyaz gibi buluyor, niçin gezdiğimi blimiyordu.

Onun sözlerine cevap vermedim, birşey sordum.

— Hey; arkadaş bu üçyüz kişinin üçyüzü de ölü mü?

— Yo!.. Dipdiri ızbandut gibi herifler; omuzlasalar hapisaneyi beraber kaldırıp götürürler.

— Öyle ise neden burada duruyorlar?

Acı bir kahkaha ile

— İlâhi hemşeri sen deli misin yoksa?

— Neden deli olmadığıma ben de şaşıyorum. Fakat...

Sözümü bitiremedim; dışarda ağır ve kaba bir küfürle karışık bir kamçı şakladı. «Vay anam vay!...» Diye bir feryat ve yine kamçı sesleri...

Birşey sürüklenir gibi hareketler... ve sonra beş dakikalık sükût. Benim hücrenin kapısı açıldı. İki süngülü nefer göründü.

— Hemşerim gel, seni zabit istiyor.

Sürüklenir gibi kalktım, zincirleri sürükliyemiyordum. Askerler yardım ettiler. Demirleri omuzlarına attılar, benim kollarıma girerek götürdüler.

Zabit, odanın içinde elinde kamçı aşağı yukarı gezinip duruyordu. Yüzüme bakmadan:

— Burada da mı hapisleri teşvik ediyorsun? Hapisaneyi omuzlatıp götüreceksin öyle mi?

Şak!..... Şa!... k......

Askerler acıyarak beni bacaklarının arkalarına aldılar; zabit onlara da çıkıştı. İçlerinden birisi.

— Efendi merhamet ediniz!.. zaten hali yok. Belki ölüverir.

№ : 9

YAZAN :
CEMAL ATAÇ

Büyük harpte Filistin cephesinde develerle nakliyat

— Gebersin melûn; kelb ibnilkelb; bana sayı ile vermediler. Çekilin önümden...

Askerin birisi yüzüme merhametle acıyarak bakınca, gardiyanların vurduğu kamçı izlerini gördüler.

Ve tekrar yalvardılar:

— Efendi, baksanıza yüzü gözü bere içinde kaldı, insaf ediniz.

Zabit de gördü:

— Onları kim yaptı?

— Senin hemşerilerin, seni memnun etmek için her gün beni bu hale koymaktadırlar. Müsterih olabilirsin; vazifenizi çok iyi yapıyor, Türklere karşı beslediğiniz intikamı bol bol alabiliyorsunuz. Şamlınız, Mekkeliniz, Medineliniz, Habeşliniz hep birden bir fırsat yakaladınız. Vurun, öldürün, çalın çırpın ve sonra bizi bu hale koyun.

Herifin gözleri patlayacak gibi açıldı. Dili büsbütün karıştı. Yarı Arapça yarı Türkçe söylenmeğe ve tepinmeğe başladı. Askerler de şaşırmışlardı. Ancak zabitin cesareti kırılmıştı. Çünki hainin hiyaneti anlaşılınca, cüreti de sönermiş.

— Alın bu kelbi, bu hınzırı götürün!.. dedi. Askerler götürürken:

— Hemşeri be, sen bir abukata benziyon, emme de laf ettin araba ha? Fakat bülbülün çektiği de dili belâsı derler. Sen de bu dilinin yüzünden düştün galiba?.. İtilâfcı mebus mu idin de, İttihatcılar mı seni bu hale kodular acapleyim?...

Karanlık ve küf kokan hucreme geldiğim zaman, hiddetimden hüngür hüngür ağlıyarak, taşların üzerine düştüm. Yanımdaki askerin biri daha ince yüzekli imiş, o da benimle beraber hıçkırıyordu:

— Etme, hemşerim gözünü seveyim, bizim de yüreklerimiz parçalanıyor, Ağlama, sus elbet birgün buradan kurtulursun. Diye yalvarıyordu. Öteki de ondan daha az müteessir değildi. Lâkin o, daha tahammüllü ve daha erkek görünmek için içli ve titrek bir sesle:

— Erkek ağlar mı imiş! hele sus. Noldu ki?.. birgün gelir sen de selbes (serbest) olursun. Meraklanma, buna da şükür. Ucunda ölüm yok ya? Erkek olanın başına herşey gelir.

Artık dayanamadım. İçimin bütün zehirini bu iki kan kardeşime döktüm. Bütün geçmişleri olduğu gibi anlattım:

— Ve işte, dedim, beni ağlatan, beni kahreden bu haksızlıktır; bu zulumdur.

Filhâkika bir adam boğmuşum, lâkin bunu ben istiyerek ve bilerek yapmadım. O, kendini bana zorla boğdurdu. Bir arap için, hem de böyle namussuz ve hain bir arap için, beni bu hale koymamalı idiler?.. Beni ya idam etmeli yok eylemeli idiler, yahut da beni vatanıma hizmetten mennetmemeli idiler. Burada bu melûn arapların elinde bir köle gibi, bir esir gibi sürünüp duruyorum. Kaç defa bu zincirlerin ağır halkalarını bu habeşlerin kafasında parçalamak istiyordum. Lâkin kudretim ve kuvvetim kâfi gelmiyor. Ne yapalım bilmem ki?...

Ben söyledikçe onlar da içleniyor, muazzep oluyor, kinleşiyorlardı.

Sabaha kadar ben söyledim onlar dinlediler. Ve ayrılırken beni her zaman kollayacaklarını, habeş gardiyanlarının işkencesine terketmiyeceklerini söyleyerek gittiler.

Biraz uyumuşum galiba, vakit iyice ilerlemişti. Habeş gardiyanın çatlak sesi beni çağırdı. Uyandım. Koridora çıktığımda vakit öğleye yaklaşmıştı:

— Kelb ibnilkelb; yürü divanıharbe gideceksin. Bakalım bu defa yakanı kurtarabilir misin?

Yine mi Allahım, yine mi divanıharp!.. Bu ne biçim adâlettir. Beni galiba öfkeyle, hiddetle ve kinle doldura doldura çatlatmağa karar verdiler.

Salondan içeri girdim. Tenha bir yerdi. Eski ve yırtık kaputlu ihtiyar, gözlüklü bir binbaşı, tüyleri dökülmüş kalpağını birkaç defa düzelterek öksürüklü bir ses, ve bozuk bir şive ile söze başladı. Bunun da Arnavut olduğunu dilinden anladım. Bir sürü birşeyler söyledikten sonra:

— Ha efandim, haçan kaçarsın hapisanedan, takarsın ardına bir hayli kesan, cidersin dağlara, olursun eşkıya, atarsın ümmeti Muhammede kurşun ha!

Bu haları, namlusu yarık bir topun hohlaması gibi çıkıyordu.

Nefretle yüzümü buruşturdum. Bu adamlara cevap vermek bile bir zillet olacaktı. Sustum ve başımı çevirdim.

— Sana söylerim bre; desene cevap, bakayım; haydi bre more! bekletme bunca müslümanı!...

— ....

— Haydi more, bak raportunda ne yazıyorlar?

— Söyleyecek birşey yoktur, dedim.

— Demek ki ha; söylemiyeceksin? Hapsanayı (hapisane) kandırmağa çalıştığını biliyoruz Allah bir gidersin tantuna, ne diyeceksen de, çabuk söyle.

Yüzlerine dahi bakmağa lüzum görmedim. Lâkaydane başımı öte tarafa çevirerek, kendi ıstıraplarımı dinlemeğe başladım. Kemiklerimin içinde öyle keskin sızılar vardı ki, her ân dağılıp dökülecek zannediyorum. Ölüm benim için en rahat bir tedavi olacaktı. Keşke idama mahkûm etseler de kurtulsam diyordum.

Benim cevap vermeyişim, onların da işlerini kolaylaştırdı. Herhalde verecekleri hükme de yardımı oldu. İki süngülü asker kollarımdan tutarak beni ayağa kaldırdılar. Bir kâtip uzun uzun birşeyler okudu. Neticede benim salben idamıma hüküm verdiklerini anlayabildim. Divanıharp reisi beni teselliye başladı. Yine lâkaydane başımı çevirdim kısaca:

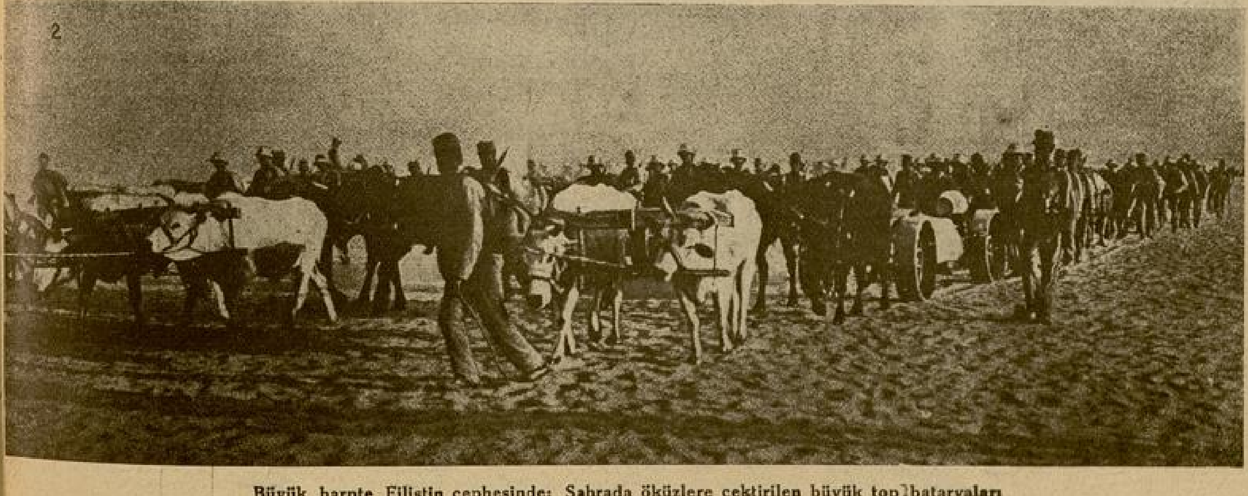

Büyük harpte Filistin cephesinde: Sahrada öküzlere çektirilen büyük top bataryaları

— Pekalâ, hemen hazırım!.. cevabını verdim.

Canından bıkmış ve usanmış bir adamın hali pek gariptir. Ona dikkat edenler hayatın sırrını ve insan ruhunun bütün çıplaklığını görürler. Fakat bu zavallı adamlarda böyle bir kabiliyet de yokmuş!...

Beni yine işkence cenderesine götürdüler. Hucreye kapandığım zaman bol bol ağlamak ihtiyacını duydum. Yüreğimin içinde bir avuç ateş yanıyordu. Elmasın hayali gözlerime saplandı. Boynu bükük, benzi soluk, üstü başı perişan, saçları dağınık, gözleri yaşlı idi. Yüzüme okadar acı ve o kadar hüzünlü bakıyordu ki!...

— Elmas!... diye inledim. Kollarımı açarak üzerine atıldım. Ellerim rutubetli taşları kucakladı, ben meyus ve bitkin bir halde, satırla kırılmış bir çuval kemik gibi, yere yığıldım. Hıçkırıklarım gürültü çıkarmasın diye, ağzımı yumruklarımla tıkadım. Sarsıla sarsıla ağladım, ağladım.

Pek harap olmuştum. Kollarımın gücünü yoklamak istedim. Parmaklarımı dahi kavuşturamıyordum. Vücudumun bu berbatlığına rağmen, içimde öyle dinç ve öyle azimli bir kuvvet hissediyorudum ki, yerimden fırlayarak zincirlerimi kırıp boşaltmak istiyordum. Elime geçecek herhangi birşeyle bu binada bulunan bütün insanların kafalarını birer birer parçalamak... ve nihayet önüme geleni tepeleyerek bütün insanlıktan öcalmak arzusile çılgına dönmüştüm. Ayağa kalktım bir adım attım amma, yine yere yuvarlandım. Ağır zincirler üzerime yıkıldı. Ben onların altından kalkamadım. Sabaha karşı yoklamaya gelen arap gardiyan, beni o halde görünce, bir canavar zevkile sırıtarak omuzlarıma bir tekme indirdi. Savuşup gitti...

***

Günlerin nasıl geçtiğini, neler olup bittiğini bilmiyorum. Birgün odama beyaz gömlekli iki kişi girdiler. Rutubetten şişen göz kapaklarım zorla aralandı. Bu adamları görebildim.

Birisi bileğimi yakalayarak nabızlarımı sıkmaya başladı. Yüzüme o kadar derin bir şefkatle baktı ki, böyle tatlı ve temiz bir nazarla karşılaşan gözlerim, yırtılacak gibi açıldı. Yüreğim, susuzluktan yanmış bir toprak kap gibi, hasret olduğu şafkate ve muhabbete kavuşmuş oludu... O, ne ılık bir bakıştı. Ne sarıcı bir sesti:

— Arkadaş! ben doktorum, seni hastaneye kaldıracağım. Başka bir diyeceğin var mı?

Cevap vermedim. Askere çağrıldığım dakikadanberi ilk defa karşılaştığım Türk, bu doktordu. Gözlerimi kapadım. Son saatlerimi yaşayorum zanndediyordum. Doktorun başını kendime çekerek kulağına şunları söyledim:

— Ben ölürsem doktor bey, beni arap gardiyanlara, arap askerlere gömdürtmeyin. Olmaz mı?

O birşey söylemedi. Etrafına bakındı. Yanındaki iki sıhhiye neferine bir işaret verdi. Onlar beni tutup oturttular. Gardiyanlar gelip zincirlerimi söktüler.

Kapıya kadar neferlerin kolunda yürüdüm; orada bir sedyeye koyup hastaneye götürdüler.

Hastanede iyi bakılıyordum. Yumuşak yatağa kavuşunca, çürüyen etlerimin sızıları çoğaldı. Her yanım binlerce iğne batıyor gibi yanıyor ve acıyordu. İki hastabakıcı bayan beni pek iyi kolluyorlar; biryandan bir yana çabuk çabuk döndürüyor, ıstırabıma sebebiyet veren vaziyetleri değiştiriyorlardı.

Haftalar geçti.. ben de biraz düzeldim. Gıdama da itina olundu, kendimi çabucak topladım. Birgün düşündüm: İdama mahkûm bir adamı neden besleyip tedavi ediyorlar?.. Nasıl olsa öleceğim; bu bakım benim için fazla bir ihtimam, memleket için de fazla bir masraf değil mi?

Doktora da sordum. O kaşlarını çatarak:

— Oğlum! biz vazifemizi yaparız. Ölümünü gözümüzle gördüğümüz hastaya da ilâcını veririz. Sen idama mahkûmsun ama, henüz yaşıyorsun. Ne malûm belki de karar tasdik olunmaz?.. Hele sabırlı ol, sakin ol; inşallah affın gelir. Bir Türk yiğiti kolay kolay yok edilmez. Allah kerimdir ve sahiptir. Haksızlık birgün anlaşılır.

Birkaç gün sonra idi. Doktor neşeli neşeli yanıma geldi:

— Gördün mü?.. bak evrakını iade etmişler. Sen divanıharpte cevap vermemişsin; müdafaan da yapılmamış. Onun için iade olunmuş; yeniden mahkeme olacaksın. Her halde kurtulursun.

— Hayır doktor, beni yine idam edecekler.

— Sebep? Sana karşı bukadar ağır davranılmasına sebep ne? Anlatsana bana.

Doktor yanıma oturdu. Ben de bütün macerayı ta başından sonuna kadar anlattım.

Doktorun gözleri önceden dolu dolu oluyordu. Nihayet tutamadı kendini, bir çocuk gibi ağlıyordu. Ben sözümü bitirdiğim vakit, yumruklarını dizlerine vurarak doğruldu. Pencereden karanlıklara uzanan yumruğuyla: "Çok yakındır! Başınız ezilecektir. Türk milleti bunu idrak etmiştir!„ diye bağırıyordu.

Neden sonra sakinleşti. Geldi, yanıma oturdu elini alnıma koydu.

(Arkası var)

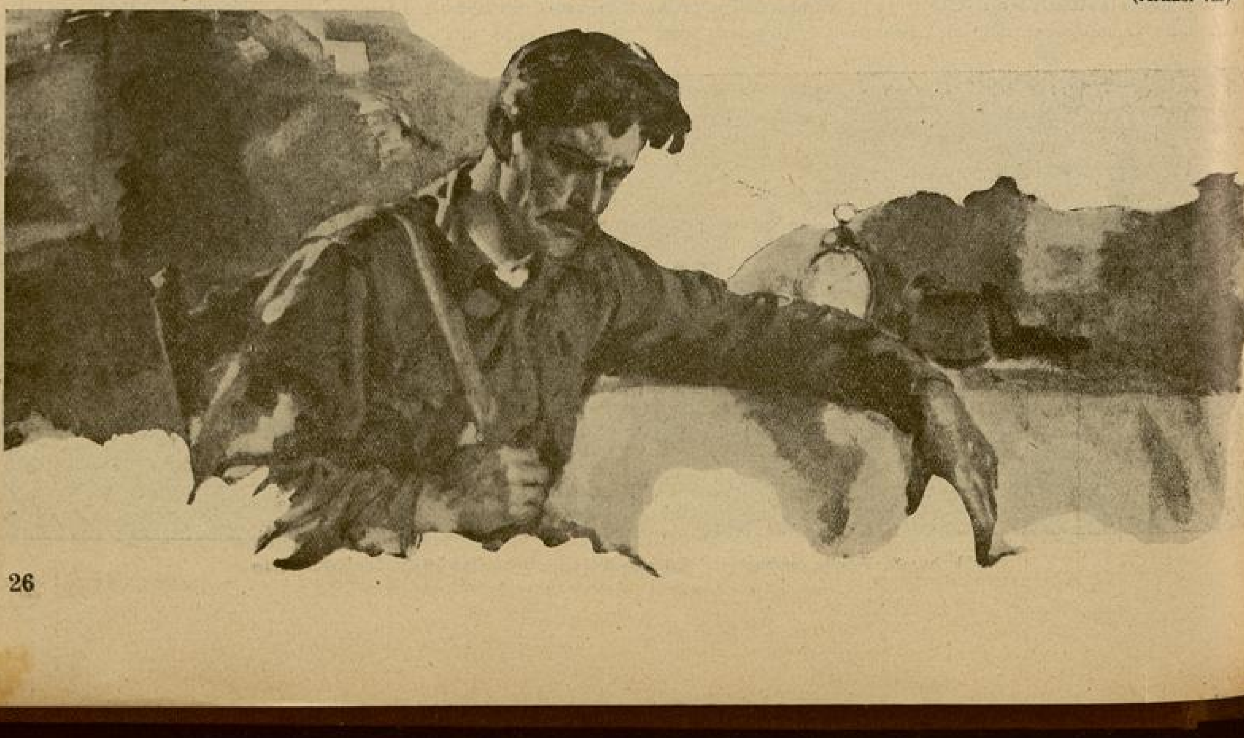

SPOR

Yazan : Ö. Besim Koşalay

İzmirde üç maç yapan Beşiktaş Birinci Takımı

Beşiktaşın İzmirde Yaptığı Maçlar

Kurban bayramı münasebetile İzmire giden İstanbulun en kuvvetli takımlarından Beşiktaş, üç müsabaka yaptıktan sonra şehrimize döndü. İzmirde birinci oyunu, İzmirin en kuvvetli takımı olan : «İzmir Spor»la oynayan Beşiktaş, bu maçı güzel bir oyundan sonra 1-4 kazandı.

Seyahatin ikinci ve mühim oyunu İzmir likinde en başta bulunan: «Karşıyaka» ile yapılacaktı.

Beşiktaş bu müsabakaya çok ehemmiyet vermeğe mecburdu. Netekim çok canlı ve gayretli bir oyundan sonra, bu oyunu da 2-4 gibi parlak bir netice ile kazandı.

İzmir seyahatinin son oyunu yine İzmir sporla yapılacaktı.

Kendi sahalarında Beşiktaşa iki defa mağlup olan İzmirliler, hiç olmazsa son maçı kazanmak maksadile, muhtelit bir takım ile sahaya çıktılar.

İstanbuldan dönen oyuncularla takımı takviye eden İzmirin galebesi kadar, Beşiktaş ta ayni heyecanla oyuna çıktı. Daha bidayette sert ve hırçın başlayan oyun, her geçen dakikadan sonra sertleşe sertleşe gittikçe çetin olmağa başladı.

Hakemin, her ne maksatla olursa olsun oyunu yumuşak ve fazla müsamahakâr bir şekilde idaresi, nihayet oyunun başladığından beri kokan fena havayı ortaya vurdu. Oyuncuların sille, tokat şeklinde biribirlerine girmeleri; nihayet çirkin bir vak'aya sebebiyet verdiğinden, üçüncü ve son oyunda neticelenmeden yirmi dakika noksan kalarak tatil edildi. Her ne pahasına olursa olsun galip gelebilmek için, herşeyi göze alarak yapılan bir sporda ne mana, ve ne de maksat vardır.

Memleketin ileri gitmiş takımlarının, mahalle kulüpleri gibi, oyunu bırakıp biribirlerine girmeleri; bizde sporun, hâlâ eski ve kötü itiyatlar gibi devam edip gitmekte olmasından kurtulamadığını bir defa daha göstermiş oldu...

Her Yol Berline Çıkar

1920 denberi İstanbulda yapılan spor harekerlerinin içinde olduğum için, spor işlerimizi yakinen takip ettim.

1924 senesine kadar bizde spor, memleket haricine çıkılır bir mata olmadığından dedikodusu da, gürültüsü de bugünkü kadar şumüllü değildi.

Paris olimpiyadının bizi harekete, ve o nisbette gayrete getirmesi; o tarihten sonra spor işlerimize her vechile ayrı bir kıymet vermeğe başladı.

1924 senesi martının 19 uncu günü memleketin dört taraftan gelen sporcuların, nasıl bir telâş ve heyecan içinde Eskişehirde toplandıkları hâlâ gözümün önündedir.

Koşan koşmayan, atıp atmayan, hülâsa her çeşit sporcu Eskeşehir sahasını ana baba meydanı haline sokmuştu. Paris yolunu tutmak için sarfedilen gayretler, kıran kırana futbol maçlarına sebebiyet vermiş; bütün ağrı ve sızılara rağmen nefesi kesildiği halde, yarışı bitirmeğe caht ve gayret edenlerin had ve hesabı yoktu.

O günkü şartlara göre en derli toplu müsabaka yapanların bilâ kaydü şart hepsini, İstanbulun muhtelif kulüplerine mensup sporcular teşkil etmiş; Eskişehir sefe. ri bittiği zaman Parise gidecekler İstanbuldan Eskişehire gidenler arasından seçilmişti.

Eskişehirde müsabakalar kazanılınca herşey bitti sanmıştık.. Meğer Eskişehir müsabakalarından maksat, ileride mıntakaların herhangi bir gürültü çıkarmalarına.. bu suretle kimsenin fazla birşey söylemesine meydan vermemek imiş!..

Netekim öyle oldu. Eskişehir galipleri İstanbula döndükten sonra ortalık süt liman olmuş, Paris olimpiyadı için yeni hazırlıklar başlamıştı.

Eskişehirde çekilen heyecan kâfi değilmiş gibi, yeni bir dert karşısında kaldık. Ünyon kulüpte kamp kurulacak, ehliyeti görülenler Parise götürülecekti.

Bu ne süzgeçten geçmekti; ne bitmez dava idi. İnsanın emdiği sütü, burnundan getiriyorlardı.

Bununla beraber kampa girmek demek, Paris yolunun yarısını kazanmak demekti.

Birgün, üç günlük erzakile şubeye davet edilen asker gibi, yatakları yüklenip Kadıköydeki Ünyon kulübü sahasında soluğu aldık.

Sabahın alaca karanlığında gelenler birer birer toplandıkları zaman, Ünyon kulübü bir karargâhı umumî manzarasını almıştı.

Sabah akşam yapılan müsabakalar, bitip tükenmek bilmiyen seçmelerden sonra, iple çeke çeke getirdiğimiz hareket günü gelmiş, Sirkeci garında şafakla beraber toplanmıştık.

Allah vere de çevirmeseler heyecanile Yeşilköyü, farkına varmadan geçmiş; artık Parise doğru yol aldığımıza bizde inanabilmiştik...

1928 Amsterdam olimpiyadı için Parise nazaran daha az sıkıntı çektik.. O zaman biz de yola, yolculuğa alışmış, heyecanımızı kaybetmemiş ama, gizlemenin yolunu öğrenmiştik.. Seneler gün gibi geçiyor, insan gözünü açıp kapamadan bir seneden bir seneye âdetâ atlıyor.

1924 olimkiyadı bana dün gibi geliyor. Herşeyi, ama herşeyi iyice ve hâlâ o canlılıkla hatırlıyorum.

Birkaç ay sonra Berlin olimpiyatları başlayacak. Kim bilir şimdiden kaç yürek atıyor?.. ne kadar kalp çarpıyor?.. kaç kişi tatlı hülyalara dalarak heyecanlanıyor?.. Yürek atsa da, kalp çarpsa da, hülyalara dalınsa da, heyecan çekilse de yeri vardır.

Bu hem haklı ve hem de tatlı bir heyecandır.

İki olimpiyada iştirâk etmenin bana verdiği cesaret ve kuvvetle söylüyorum, madem ki olimpiyatlara iştirak kararı verildi, nasıl olsa her yol Berline çıkar!..

No: 28 — YARIM AY — 1 NİSAN 1936

İdarehanesi :	Resimli Ay Basımevi T. L. Sosyetesi İstanbul Hükümet Konağı Karşısında No. 8 - 10
Telegraf Adresi :	Resimli Ay - *Telefon* : 23607 - *Posta kutusu* : 629
Abonmanı :	Türkiye için: 6 Aylığı 175 Kr., 12 „ 350 Kr. — Dışarısı için: 6 Aylığı 10 İsviçre Fr., 12 „ 20 İsviçre „
Yazı Direktörü :	Emin Refik Müslümoğlu
Basıldığı Yer :	Resimli Ay Basımevi T. L. S.

Bu Bir Uzun Yolculuk ki!

— Başı 3 üncü sayfada —

— Ne yapayım kızım? mecburî yatacağız.

— Niçin kamaramız yok anne?

— Vapurda boş kamara kalmamış. Baksana ne kadar kalabalık. Herkes bizim gibi Anadoluya kaçıyor.

— Gelecek postayla gitseydik olmaz mıydı?

— Olmazdı çocuğum. Eğer babanın sahte isimle gittiği ortaya çıkarsa, ceza görür. Yolcu yolunda gerek.

Artık birşey sormadım.

Amcam, yatak denklerinin iplerini söküyordu. Dadım, kucağındaki kardeşimi bizim yanımıza getirmişti. Anneme:

— Yatakları yapalım; dedi. Çocukların uykuları geldi.

Annem, etrafına bakıyordu, babama sordu:

— Yatakları nereye yapalım. Şuraya kayığın dibine mi?

Babam cevap vermedi. Ayağa kalktı. Amcama yardım etmeğe başladı.

Denklerin ipleri sökülmüş, temiz, beyaz kılıflı şilteler meydana çıkmıştı. Dadım başını iki yana sallıyor:

— Yazık diyordu. Berbat olacak tertemiz şilteler.

Yere bir kat bükülmüş kilimleri serdiler, üstüne şilteleri açtılar. Yastıkları, yorganları düzelterek koydular. Annem bana dönmüştü:

— Cahit, uykun geldise, sen de yat çocuğum.

— Anne, siz yatmıyacak mısınız?

— Hayır çocuğum.

— Niçin anne?

— Uykum yok yavrum.

— Babam da yatmıyacak mı?

— Hayır yavrum.

Annem, oturduğu dengin üstünden kalkmıştı. Sırtımdan paltomu çıkardı. Elbisemi çıkarmasını bekliyordum.

— Böyle yatacaksın kızım.

Elbiseyle yatılır mı hiç? Fakat birşey söylemedim.

Yatağın kenarına oturmuştum. Rugan patiklerimin düğmelerini çözdüm, çıkardım. Çoraplarımı da çıkarıyordum, Annem:

— Çıkarma, dedi. Belki üşürsün.

Yatağa girdim. Kardeşlerimi benden önce yatırmışlardı. Üçümüz yorganın altına büzüldük. En küçük kardeşim, her gece oynadığımız gibi, oynamak gıcıklanmak istiyordu. Fakat benim canım hiç birşey istemiyor... Onun yanaklarından öptüm:

— Haydi uyu Aydın!...

Dedim. Kocaman gözlerini gözlerime çevirdi. Bu gözlerde merak, şaşkınlık doluydu.

— Bu gece uslu uslu uyu, yarın oynarız!.. dedim.

Gözlerini yumdu. Biraz sonra uyumuştu.

— Abla.

Sağ tarafımda yatan kız kardeşim kolumu sarsıyordu. Ona döndüm.

— Abla.

— Ne var Kaya?

— Nereye gidiyoruz?

— Samsuna.

— Oradan nereye gideceğiz?

— Daha çok uzaklara. Babam annemle konuşurken duydum. Diyarıbekire kadar uzanacakmışız...

— Yıldızlar ne güzel parlıyor abla. Görüyor musun?

Başımı göğe doğru çevirdim. Gök öyle alçak görünüyordu ki, yıldızlar elle tutulacak kadar yakın. Pırıl pırıl yanıyorlar. Mavi ve yeşile kaçan renklileri, sarı görünenler var. Şimdiye kadar hiçbir gece göğün altında, yıldızları seyrederek yatmamıştım.

Çocuk yüreğimdeki korkular, ürpertiler, ve yalnızlık duygularına, sevince benziyen bir his de karıştı. Yıldızlara böyle yakın oluşum, onları pencereden, balkondan seyretmeyip, altında yatışım içimde tatlı, taze, bir sevinç uyandırmıştı.

Düşünerek göğe bakıyorum. Gök yıldızlarile, ne kadar yakın görünüyorsa, karşılarda pırıl pırıl yanan lâmbalarile görünen İstanbul, o kadar uzak geliyor bana. İçimdeki bağlar yavaş yavaş çözülüyor, bütün yaşayışım, hatıralarım uzaklaşıyor. Gözlerimin önüne bilmediğim, fakat göreceğim Anadolu, bulutlar arkasından görünerek geliyor. Çayırlar, kuzular, tarlalar, harman yerleri, dereler, çınkırak sesleri, değirmenler....

Çocuk hayalimin bütün genişliğini, sesler, ışıklar, renkler kaplıyor. Etrafımdaki insanları görmiyorum. Yalnız ciğerlerime dolan deniz kokulu havayı içime çekiyorum.

Yıldızlı gök bulutlanmış gibi geliyor, yıldızlar donuklaşmış. Gözkapaklarım ağırlaşıyor. Annemin sesini uzaklardan geliyormuş gibi duyuyorum:

— Çocuklar uyudular.

Babamın sesi incelmiş gibi:

— Ne mutlu onlara.

Diyor. Neredeyiz? Yüzüm niçin üşüyor? Yüzüme çarpan hava arasıra neden duman kokuyor? Başımın içinden kırık dökük hayaller titreşiyor.

Kalın bir ses kulaklarımda çınlıyor:

— Yarın şafakla hareket ediyoruz...

— Sonu var —

Minimini Bir Deli:

— Başı 11 inci sayfada —

Tarhuncu Ahmet Paşaya mühür verilince, on iki yaşındaki padişah kaşlarını çatmış, acaip bir heybetle ve incecik bir sesle:

—Baka!.. her vezir mazul olmaz. Sakın, eğer taksirin zuhur ederse başın keserim!. demişti.

Küçük padişah sözünden dönmedi. Birgün Tarhuncuyu Tersaneden saraya çağırttı. Saray erkânının iftiralarına kanarak paşanın kendisini devireceğine, yerine şehzade Süleymanı iclas edeceğine inanmıştı. Kaşlarını çatarak:

— Kaldırın!.. dedi.

Henüz bir sabi olan dördüncü Mehmedin, bütün bu olan rezaletlerden haberi yoktu. O yalnız pembe yanaklarını şişirerek gülüyor, harem sofalarında cariyelerin kucaklarında geziyordu. Bu arada büyük valde, kendi nüfusunu devam ettirmek için, zenci lâlâ Süleyman ağa ile, padişahın hocası Reyhan ağa ve diğer tevaşileri tepeleyip, Turhan Sultan tarafdarlarını ezmek istiyordu. Ayni şekilde Dördüncü Mehmedi de öldürtüp, deli İbrahim kıratında olan şehzade Süleymanı tahta geçirmek, ve ölünceye kadar saltanat sürmek hevesinde idi.. Fakat bu plânını tatbik edemedi, bir gece Turhan Sultanın adamrları tarafından boğduruldu.

***

Dördüncü Mehmet minimini bir padişah olarak, bu sefer annesi Turhan Sultanın eli altına girmişti. Hiç birşeyden haberi yoktu. Anası öğrettikçe o, geniş Osmanlı tahtında şöyle bir oynaşarak:

— Vir mihri şerifi!. diye bağırıyor, karşısındaki doksanlık Vezirazamları titretiyordu.

Yine anası öğretince önüne divitini çekiyor:

«Sen ki Vezirmisin, mührümü veresin!.» diye hattı hümayunlar yazdırıyordu. Dördüncü Mehmedin yaşı on ikiye basınca, tahtı az çok dolduracak bir cüsseye sahip olmuştu. Fakat çocukluğu yine üzerinde idi.

Hele erkânı devletin huzuru hümayunda toplanışları çok gülünç oluyordu. Dördüncü Mehmet tahtına kuruluyor, yanına da bembeyaz kavuğu, kuzguni siyah yüzile kızlarağası geçiyor, perde arkasında da Valde Sultan oturuyordu.

O sıralarda Osmanlı saltanatında bir vezir kıtlığı başgöstermişti. Bu yüzden devlet erkânı ikide birde huzuru hümayunda toplanıyorlardı.

Küçük padişah, yere diğmeyen minimini ayaklarını sallayarak budala budala etrafına bakıyor:

— Kimi vezir eyleyeyim? diye soruyordu.

Hele Gürcü Mehmet paşanın azlinde bu sahne daha garip bir manzara teşkil etmişti. Erkânı devlet, koca kavuklarını sallayarak padişahın meth ve senasını yaptıktan sonra:

— Saadetlu padişahım, huzuru hümayununuzda bi teenni sevki kelâm müşküldür. Emrinle, taşra çıkıp meşveret olunsun! diye sırıtıyorlardı!...

Aşkın Kıraliçeliğe Yükselttikleri..

— Başı 5 inci sayfada —

Dö Barinin ellerinden tutarak, büyük bir sabırsızlıkla, hiçbir söz söylemeden onu odasına çekmişti. İşte, hepimizin merakla: «Acaba Dö Bari kimdir?» diye biribirimize sorduğumuz isimsiz Jan, bu peri masalına benzeyen hakikatler içerisinde, Fransa kıraliçesi olmuştu.

Polin Bonapart — İmparatorun Kız Kardeşi

Bonapart ailesi Ayaçyo şehrinin yakınlarında, eşkiya yatağı olan ormanlardan birinin kenarına kurulmuş olan dört duvardan, bir çürük çatıdan ve kırık merdivenlerden ibaret bir evde oturuyorlardı. Madam Letizya, yedi çocuğunun maişetini ancak temin edebiliyordu. Sefalet, yoksuzluk, onu hayatta muktesit alıştırmış olduğundan, eline geçen herhangi birşeyin yarısını ayırmağı, kendisine başlıca bir prensip olarak kabul etmişti. Bu kadar zarurete rağmen madam Letizyanın çocuklarının temizliği, bütün şehir halkının nazari dikkatini celbediyordu. Sabah evlerinden tertemiz çıkan Napolyon general, Polin: eşkıya; Jozef, Jerum, Lüsyen, Karolin ve Eliza da: jandarma olarak, sabahtan akşama kadar ormanın bir ucundan diğer ucuna koşar; eşkiya baskınlarının taklitlerini yaparak eğlenirlerdi. Akşam üzeri eve döndükleri vakit, kimisinin elbiseleri param parça; bazısının yüzü gözü dikenlerden çizilerek kanamış olurdu. Kapıdan girdikleri zaman, yedisinin birden birer parça ekmek için nazarlarını annelerine dikmeleri, Letizyayı cidden müteessir ediyordu. Bu sefalete rağmen çocukların gözlerinde, ümidin çok fevkinde bir zekâ okunuyordu. Polin, daima boş sofraya başını çevirerek, kardeşlerini teselli eder: «Hiç merak etmeyin kardeşlerim! ben zengin olacağım, o zaman hergün bıldırcın yiyeceğiz!» diye bağırırdı.

Letizya, çocuklarını yemekten sonra başına toplar, onlara "Allaha şükür" dualarını yaptırdıktan sonra: "Yavrularım biribirinizi seviniz, kucaklayınız. Böylelikle ancak yüksek mevkilere çıkar, adam olursunuz!» şeklinde nasihatler vermeği hiç bir vakit unutmazdı.

Hicret

Korsikada çıkan ihtilâl bunların rahatlarını da bozmuştu. Madam Bonapart yedi çocuğunu alarak Fransanın cenubunda bulunan Marsilya şehrine hicret etti. Şehrin surları haricinde beş katlı harap bir apartmanın en üst katını kiralayarak, Napolyonu askerî mektebe; diğerlerini de birer san'at öğrenmek üzere işe yerleştirdi. Mahallî memurlar pek az bir zaman içinde bu aileyi tanımış ve sırlarına vakıf olduklarından, ellerinden geldiği kadar yardım ediyorlardı. Bazan ekmeklerini, bazan da çocuklara giyecek çamaşır getiriyorlardı. O civarlarda oturan zenginlerin kızları da eski elbise ve şapkalarını bu kızcağızlara gönderiyorlardı. Ellerinde bir şapka olduğundan, üç kız kardeş ayni şapkayı kullanıyor; fakat sokağa çıkarken anlaşılmaması için ayrı ayrı şekiller veriyorlardı. Güzel Polin artık koket bir kız olmuştu. Onun güzelliği Marsilyalı bir delikanlının kalbine bir ok gibi saplanmış olduğundan, hergün kapısının önünden geçmeden duramıyordu. O, kardeşlerinden birşey beklemezdi; çünkü Napolyon okuduğu topçu mektebinden az bir para gönderiyor, ve bu para ile de anneleri evin idaresini temin ediyordu.

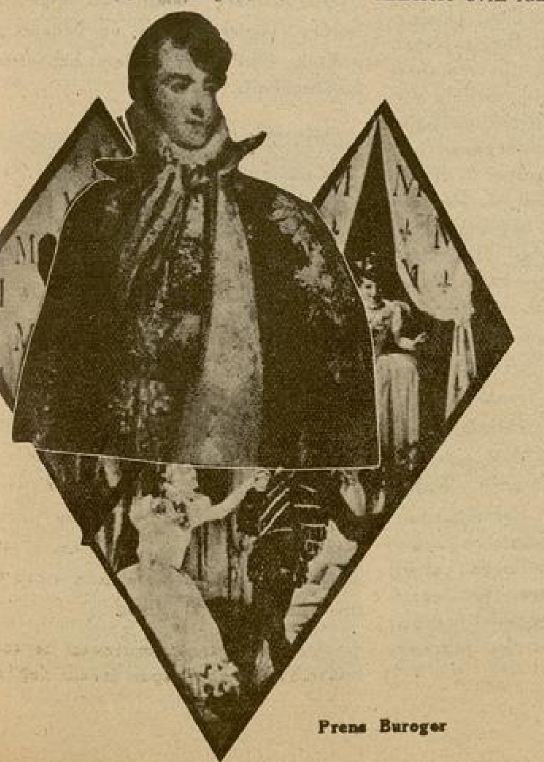

Prens Buroger

Sabahları uyanır uyanmaz aynayı eline alan Polin, madam Tanere benzemek için uğraşıyor; onun her hareketini taklit ediyordu. Fakat, içinde yaşadığı buhranlı dakikaları hatırladıkça, beyaz yanakları kıpkırmızı oluyor; ve uzun kirpikleri damlayan gözyaşlarınınle tesiri biribirine yapışınca, sevimli küçük başını tekrar yorganın altına sokuyor, derin derin içini çekerek uykuya dalıyordu.

Burjuva Bir Evlenme

Hergün kapılarının önünden geçen yakışıklı genç, İtalya'n kuvvetlerine kumanda eden bir zabitti. Günden güne terfi ediyor, top seslerinin korkutucu uğultuları arasında zaferden zafere koşuyordu. Mektepten mezunen dönen Napolyon, birgün salonda haritalar üzerinde derin derin çalışırken, köşedeki paravanın arkasından kulağına hafif tebessümler aksetmişti. Paravanı elile çektiği vakit Polini, bir zabitin dizlerine oturmuş olarak gördü ve gülerek: «Düğününüz ne zaman?» diye sordu. İşte Polin Marsilyadaki yakışıklı dediğimiz 25 yaşlarında olan general (Lecler) ile Milânda evleniyordu.

Raşel

Madam general henüz 18 yaşını bitirmişti. Bal aylarını aşk, şiir, muzik ve san'at memleketi olan İtalyada geçirdiler. General, Polini Pariste yaşatmağı kurduğundan, onu Parisin debdebe ve ihtişamla dolu salonlarına göndermişti. Bol tahsisatlarla beraber, çok monden bir hayat yaşamağa başlayan Polin: «fakirlik senden intikamımı aldım!» diyordu. Geçen ıstıraplı dakikalarını hatırladıkça kardeşlerini yokluyordu. Napolyon onu hepsinden fazla seviyordu. San Domenico isyanını bastırmağa memur edilen general Lecler idi. İsyan mahalline vardığının üçüncü günü müzmin sıtmaya tutulan general ölü verdi. Bu haber Polini asla müteessir etmemişti. Çünkü o: «Bu sefer evleneceğim general değil, fakat prens olacak!» diyordu.

Muvaffakıyet

Bir akşam Parisin en muhteşem salonlarından birinde, başta Jozef Napolyon.. bütün generaller, diplomatlar, ordunun genç zabitleri, göğüslerinde parlayan şâşaalı nişanlarile, çılgın bir muzikanın terennümü arasında eğleniyorlardı. Bu kalabalık arasında, kaybolmuş olan Polini arayan saray müdürü artık yorulmuş, terini silmek ve serinlemek için bahçeye çıkmıştı. Birdenbire, yaprakların arasında kaybolan Kameriyenin içerisinden fısıldamalar kulağına aksetmişti. Biraz yaklaşınca, biribirine sımsıkı sarılmış dudakları dudaklarına birleşmiş iki gençle karşılaşmıştı. Bunlar: Polin ile biraz önce kalabalık salonun ortasında nişanlarile

Acaba Çıkabilecekler mi?

— Başı 19 uncu sayfada —

senesindeki Ruttledge seferine ait 2 numaralı karargâha ulaştı.

Lâmalar yüzbaşının bir müddet sonra avdet ettiğini, 30 nisana kadar istirahat ettikten sonra tekrar yola çıktığını gördüler.

Wilson 30 nisanda hareket ettikten sonra 6300 metroya kadar çıkmış, orada adamlarını bırakarak yanına sadece bir çadır, bir fotoğraf makinesi, iki kutu özlü un, bir parça da ekmek alıp yola devam etmişti.

Yerliler, yüzbaşının dönmesini bir ay beklediler, fakat gelmediğini görünce geri döndüler. Yüzbaşı Wilson da Evereste bu suretle kurban gitmişti.

Himalayada, yüksekliği 8000 metrodan fazla olan 14 tepe vardır. Yükseklikte Everestten sonra gelen, fakat teknik bakımdan ondan daha fazla güçlüklerle dolu olan tepe Kangşenjunga tepesidir. Bu da, Alman dağcılarının tırmandıkları tepedir.

1930 senesinde, Münih Dağcılık Kulübünden 9 kişilik bir heyet, burada ilk defa olarak tetkikat yapmıştır. Ayni heyet 1931 senesinde, bu dağın 6170 metro yüksek noktasına kadar çıkmış ve orada iki kurban vermiştir.

Ondan sonra yapılan seferlerde de -ayrı ayrı tarihlerde- beş kişi ölmüştür. Daha eski tarihlere kadar gerilersek, 1895 ağustosunda, 6600 metro yüksekte bir çığ altında can veren Mummery ismindeki dağcıyı görürüz.

Himalayanın en büyük faciası: 1934 haziranında, yedi numaralı karargâhta Welzenbach ve yedi hizmetkârının soğuktan ve açlıktan ölmeleridir. Bu zavallıların üyeleri bulundukları heyet, o tarihte, bu sekiz kişiden başka üç kurban daha vermişti.

Himalayanın tarihi böylece facialar ve kurbanlarla dolu olmasına rağmen, ilim adamları korkmıyorlar... Zorluklardan yılmayorlar; tabiatı yenmek için yeniden savaşa girişiyorlar!...

Zafer, korkmayan ve yılmayan yiğitleri hakkıdır!...

---

dolaşan Prens Burgerdi. Bu vaziyet karşısında müdür, gayetle ciddi olarak şu suali her ikisine de tevcih etmekten tereddüt etmemişti:

— Düğününüz ne zaman?

Jozef Napolyon imparator ilân edildiği gece, Polin de prens Burgerle Romaya gitmişti. Debdebe, ihtişamla dolu Romanın mermer saraylarında, etrafında kelebek gibi dolaşan binlerce dam dönerler arasında, saltanat sürmeğe başlamıştı. Irkan İtalyan olup hiç İtalyanca bilmeyen Polin, Romanın debdebeli sarayları içerisinde kıralların kıralının, kıraliçesi olmuştu.

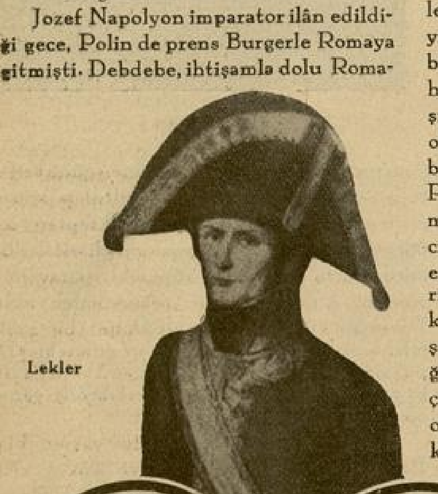

Lekler

Raşel: Facialar Kıraliçesi

İşlerinin fena gitmesinden İsviçre dolayı ve bütün Almanyayı terkederek seyyar satıcılığa çıkan Feliks ile karısı; eski arabalarını ellerile iterek, Parisin geniş meydanlarından birinde durdular. Feliks ufak sepetini eline alarak, içindeki esans ve birkaç kartpostalı satarak yiyeceklerini temin etmek için, pazara yollandığı zaman; karısı da çocukların oynamakta olduğu çeşmenin başında, günlerdenberi birikmiş olan çamaşırlarını yıkayordu. Arabanın içine ancak ufak bir gölge yapan muşambanın altında, henüz yeni doğmuş olan Raşel, mışıl mışıl uyuyordu. Beşikten mahrum kalmış olan bu yavruya bakınca, yüzünde büyük bir zekâ seziliyordu. Bunlar Parise, çalışmak ve yerleşmek için gelmişlerdi. Feliks uzun seneler seyyar satıcılık yaparak; karısı da pazarlarda kart ve esans satarak; bütün ümitlerinin üzerinde toplandığı Raşeli büyük bir dikkatle 12 yaşına kadar büyütmüşlerdi. Raşelin şarkıya yüksek bir istidadı olduğundan babası onu, kahvelerde çalgı çalarak dolaşan (Sara)nın yanına şarkıcı olarak vermişti. Onun sesini beğenen kimseler, elindeki tepsiye birkaç kuruş atıyorlardı. Birgün Raşel yine Sara ile beraber Etüval meydanında gezerken, söylediği halk şarkılarını beğenen bir Bay, tepsiye 5 frank atmıştı. Bu zat, Raşelin sesini pek beğenmiş olan Viktor Hügo idi. Sabahtan akşama kadar Paris sokaklarını bülbül gibi sesile çınlatan çapkını gören, ve bir tiyatro müdürü olan Şerron; onu yanına aldı. Haftada üç frank vermek suretile Parisin avam tiyatrolarından birinde, Rasinden, Molyerden parçalar söyleterek istifade ediyordu. Raşel akıllı ve zeki bir kızdı. Haftalığından ayırarak biriktirdiği paralarla kitaplar alarak, daha ziyade yükselmeğe çalışıyordu. Tiyatro müşterileri her gece: «Raşel!. Raşel!.» diyerek ayaklarile tepiniyorlar.. onu birçok kereler sahneye çıkartıyorlardı.

Raşelin bu şöhretini işiten Fransız tiyatrosu müdürü, derhal kendisini çağırttı. O akşamki piyeste mühim bir rol oynamasını teklif ederken, 150 frank vereceğini söyledi. Maryon Doratın idaresinde oynanan bu faciada binlerce kişi, ilân edilen küçük yıldız Raşeli görmeğe, sabırsızlıkla intizar ediyorlardı. Kadife perdenin önünde halka takdim edilen aktirist, o gece öyle muvaffak olmuştu ki.. herkes hayrette kalmıştı, İki ay içerisinde gecelik kazancı 5000 frangı bulmuştu. Bütün perestişkârları tarafından davet edilen Raşel, orta halli kıyafetile herkese ayrı ayrı iadei ziyaret ediyordu. Raşelin bu bir ay içerisinde muvaffakıyetle temsil ettiği piyesler: Kamil, Herman, Hernani, Mari Stuvart ismindeki piyeslerdi. Sarsey, Teofil Gotiye ve Musset gibi yüksek dabiler Raşelden bahsetmeğe başlamışlardı.

İşte şöhret!

Zannetmiyelim ki Raşel bu kadar şöhret ve muvaffakıyet arasında koca bulamadı. Perestişkârları içinde kendisile evlenmek arzusunda olanları şayalım: Prens Ronfhil, prens Lui Filip, Kont Valoski, Napolyonun oğlu, Emil Jirarden ve prens Napolyon.

O evlenmedi... fakat, alkış tufanlarile açılan kadife perdenin arasından, temaşakârlarını teshirle iktifa etti. Mesleğine sıkıca sarılarak, her akşam binlerce seyircilerinin atmış olduğu binlerce sap çiçekle memnun, Fransa sanat tarihinin sahifelerinde kıraliçelik ünvanını vakarla kazandı!

Küçük bayanlar, mütevazi bayanlar! hayat hakikaten bir peri masalı değil mi?

Hitlercilerin Irkî Nazariyesi

— Başı 17 inci sayfada —

payesi verilmiş, yine bu Almanlar Avrupalıların «aristokrat» dâhileri olmuştur. Banse, Bu azlık mümtazlarla Avrupayı idare etmek, tarihe de ırkın yükselme gidişini verdirmek iddiasındadır. Ona göre, Alman milleti, nordik ırktan kalan biricik kuvvettir. Dünyaya hakimiyet hakkı da bu millete aittir. Bu iddia, ne siyasî bir zarurettir, ne de bir fikir oyunudur. Anti tezi olmayan bir hayat akışıdır. Nihayet, tabiat kanunlarının böyle oluşudur!

Bansee, bu nazariyesile Hitlerin düştüğü tezadı ortadan kaldırmak istiyor. Fakat, kendisi de daha büyük bir tezada düşüyor. Geri ırkın demokrat, ileri ırkın diktatoracı olmaları doğru olsaydı, diktatoracı Rusyanın da Almanya gibi ileri ırk kabul edilmesi icap etmez miydi? Aynı zamanda, Hitlercilerce Mongoloit bir ırk kabul edilen Macaristanında geri bir ırk olması için demokrat olması lâzım gelmez miydi?

Bansee, bütün bütün tezatlara düşmüştür. Rozenberg, «Yirminci asrın efsanesi» eserile «Hitler - Bansee» tezatlarını sistemleştiştirmek istedi. Fakat, Bu kitap da ondokuzuncu asırda yazılmıştı. Chamberlain, «Ondokuzuncu asrın efsaneleri» ismindeki kitabında Rozenbergin ortaya atmak istediği meseleleri birer birer münakaşa etmişti. Ben, Türkçe ve Almanca neşrettiğim «Pancermanizim - Panislâvizim» namındaki Doktara eserimde de, bu noktalara temas etmiştim. Chamberlain, öne sürdüğü meseleleri derinleştirmeden hükümler veriyor: tarih, ekonomi, sosyoloji, felsefe ve hattâ fizik ve kimya ilimlerinin apaçık reddettiği bir çok maddelere istinad etmekten çekinmiyordu. Bunun içindir ki, kitabın ilmî bir kıymeti yoktu. Zamanında fantastik bir eser olarak kabul adilmişti. Rozenberg, tahsili yarı kalmış bir âlim olduğu için, orijinal bir eser yazamazdı. Chamberlain'i eksploate etmeğe karar verdi. Yazık ki, bu eski ırkcının tam Nordik ırk nazariyesi de iflâs etmiştir. Sonra, yalnız Almanyadaki ırka da münhasir değildir. Bu adam, İngilizdi. Almanlar gibi kendisini de, İngilteredeki ırkdaşlarını da yüksek ırk nazariyesine sokuyordu. Halbuki, Hitlerle Banseenin eserleri, ıngilizleri de mahkûm ırklar derecesine düşürüyordu. Rozenberg de, kitabını çaldığı ustasının ırk maddesini tahrif etmekten çekinmiyor. Kitabın büyük bir kısmı, mevzuumuzla alâkadar olmıyan komünistlik, masonluk, yahudilik, sulhculuk ve dincilik gibi meselelere aittir. Chamberlain, bu meselelerde ne ileri, ne de geri gidiyor. Fakat, ırk işinde cermanizmi başa geçiriyor. Fransada ve İngilterede, ve hattâ ıspanya ile ıtalyada bir iş yapabilmiş şahsiyetlerin birer cerman şövalyesi olduklarını söylüyor. Avrupanın sosyal teşekkül tarihini de bir misal gösteriyor. Yalnız, Rozenbergin felsefe ve pisikoloji bilgisi olmadığı için de, tarihî teşekkülün mahiyetini gösteremiyor, fertlerde kalıyor. Çünki, tarihî teşekküle girince, fikir, his bünyesinin teşekkül sistemini korumak, tarihi de bu sisteme göre yürütmek lâzımdır. Bunun için ise, hem ilmî salâhiyete, hem orijinal bir görüşe ve hem de meseleleri insanî «hümen» bir şekilde kavrayışa ihtiyaç vardır ki, Rozenbergde bunların hiç birisi de yoktur. Halbuki, gerek Alman meselesinin ve gerek Avrupa işinin anahtarı da «Avrupanın sosyal teşekkül tarihi» maddesinde gizlidir. Bu iş, fert işi değil, bir «fikir ve his» bünyesidir!

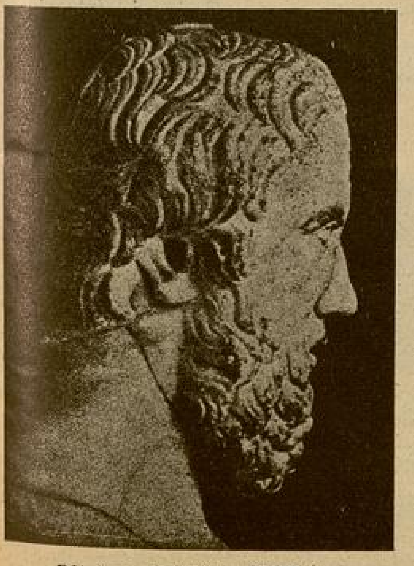

Eski Yunan Dahilerinden Sophokles

Ben, Rozenbergden onbeş sene önce, bu meseleyi halletmeğe uğraşmıştım. Bu gün, Hitlerciliği tetkik ederken, ne herhangi bir maksat için eski fikirlerimi reddederim, ne de bir tezada düşmek isterim. Bu ırk tezi, benim için günün meselesi değildir. Bütün gençliğimi içine alan bir sahadır. Diyebilirim ki, kendi «fikir ve his» bünyem bile, bu ırk tezile teşekkül etmişti. Benim gibi «Orta Avrupa kültürü» ismini verdiğim «Macar - Avusturya - Alman kültürü» ile yetişen bir insan, bu kültürün sosyal teşekküller üzerindeki tesirlerini görmemezlik edemezdi. Avrupanın sosyal teşekkülü için «Pahcermanizim - Panislâvizim» kitabını neşrettiğim gibi, Asyanın içtimaî teşekkülü hakkında da «Türk Cihangirliğini» [1] yazmıştım. Cermen ırkının Avrupada ve Türk ırkının Asyadaki rolleri karşısında böyle iki fikre düşmemek mümkün değildi.

Avrupanın, Romadan önceki içtimaî teşekkülü hakkında açık malûmatımız vardır: Vistül - Ren ve Tuna kaynakları sahasında cermenler yaşıyordu. Fransa, Golualarla meskûndu. İngilterede Seltlerle Bretonlar vardı. Tunadan Yunanistana kadar uzanan sahayı da İliryalılar doldurmuşlardı. Anadoluda Türk - Kafkas ırkı bulunuyordu.

Vistül'ün şimal tarafı da Rusların meçhul vatanı idi. Avrupalıların kafa taslarile renk ve şekilleri hakkındaki etnografik tetkikat da bu beş ırkın varlığını gösteriyor.

[1] Bu kitabı, Büyük Harbin son senelerinde neşretmiştim. O zaman, böyle neşriyat askerî sansöre tabidi. Hamdullah Suphi, bu kitabı sansörden geçirmek istedi. Askerî sansörün reisi, kitabın yüzde yetmişini çıkardı. Enver paşa, bu kitabın ıslâm ittihadını ve Osmanlı mefkuresini! bozacağını ileri sürerek neşrine müsaade etmedi. Kitab da, neşredilen 2000 nüshalar da alındı. Yakıldı mı, saklandı mı halâ bilmiyorum.

H. A. P.

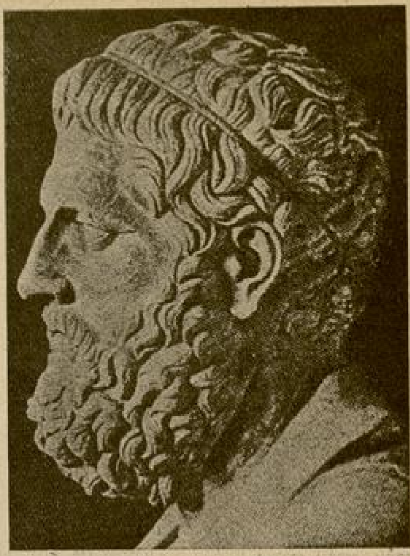

Yunan Tarihçisi Herodot

Roma cihangirleri, Avrupanın böylece beş ırka taksim edildiği bir zamanda sahaya çıkmışlardı. Bu ırklar, son derece primitif bir hayat sürüyorlardı. Küçük krallıklarla idare ediliyorlardı. Daha doğrusu, mukadderatlarını da birer harp reisinin eline bırakmışlardı. Roma tarihi gösteriyor ki, o zamanki istilâlarda imha usulü vardı. Kan, kana karışmaz, Cermen de Golua olamazdı. Çünkü, Roma orduları da her yerde tek bir ırkla karşılaşmış; bir ırkın da düşman askerlerini diğer ırka saldırarak, istilâlarını yapmıştı. Gerek pek açık bildiğimiz Roma tarihi, ve gerek «Tacite» in Cermenler hakkındaki meşhur kitabı da gösteriyor ki, o zaman ki Cermenler de yarı vahşi ve karışmamış bir ırktı. Ormanlarda başı boş gezerler. Yalnız, harp zamanında içlerinden birisini reis yaparlar, ona sadakat yemininde bulunurlar; o da bir diktatör gibi bunları idare ederdi. Harp bitince de reislik kalmazdı. O zamanki Cermen vatanında ise, ne âlim vardı, ne de Cermenlerin başka ırkları idareler altına almak siyaseti ileri sürülürdü. Cermenler de diğer ırklar gibi harbettikleri komşu ırkları kılıçtan geçirerek yağma ederler, yerlerine dönerlerdi. Mağlub ırktan ne esir, ne de cariye alırlardı. Eğer Roma hareketi olmasaydı, bu durgun ırk hayatı da nasıl inkişaf edecekti, belli değil.

Roma, istilâlara başlayınca, Cermenlerden aldığı askerleri Gole, İspanyaya, Anadoluya, İngiltereye götürüyor, bu memleketlerden topladığı askerlerle de asi Cermen kabilelerini tenkil ediyor, Cermenlerin ormanlarına giriyordu. Roma tarihini tetkik edecek olursak, iki ırkın Roma istilâlarında büyük roller oynadıkları görülüyor. Bunlar,

1 — Dinarik ırk ismini alan İlliryalılar

2 — Nordik ırk ismini alan Cermenlerdir! Bu iki ırk, Romanın istilâ ordularını dolduruyordu. Öyle zamanlar oldu ki, Roma imparatorları da İlliryalı zabitlerden seçilmeğe başlandı. Cermen kumandanlar, en büyük orduların başlarına geçti.

— Arkası var —

DIKENLİ ÇİT

— Başı 21 inci sayfada —

— Ustacığım!..

Başımı onun göğsüne bıraktım.

— Sus ustacığım.. söyleme.. seni istediğinden çok seviyorum...

— Çocuğum benim...

Saçlarımı okşuyor.. susuyoruz, fakat gönüllerimizin dili konuşuyor gibi...

— Aylâ! istersen seninle uzak diyarlara gideriz.. küçük bir yuvamız olur.. sonra da güneş başlı bir yavrumuz...

— Hayır gece başlı...

— Ben güneş başlı istiyorum.

Gülüyoruz.. gözlerimin önüne ipek saçlı, yeşil gözlü küçük bir yavru geliyor.

— Aylâ! sana söylediklerimi hiçbir kadına söylememiştim. Sana çeşidi çok değişen bir sevgile bağlıyım...

— Sus ustacığım...

Başımı göğsünden kaldırdım.

— Sana öyle bağlandım ki ustacığım, bir gün beni bırakırsan yaşayamam.. Ellerini ellerimden çekme sakın!.. Anlıyor musun ustacığım?

Başımı göğsüne çekti. Dakikalarca öyle durduk. Bu susuş, söz verişlerimizin şahidi oldu.. Fırtınalı gün, küçük kır kahvesi, değişen hayatımıza kucak açmıştı.

Dönerken saate baktık.. akşamın altısı olmuş.. sabahtaberi vaktin nasıl kısacık geçdiğine şaştık. Sanki bir saat beraber-mişiz gibi...

Soğuk kar büsbütün artmıştı. Ustam, yumuşak boyun atkısını boynuma sardı.

— Aylâ! üşümemeğe dikkat et!.. Sonra sesin kısılır..

Beni pansiyonun köşesine kadar getirdi. Yüzümün gülüşlerine ciddî bir görünüş verinceye kadar ne güçlük çektim. Pansiyona girince çocuklar etrafımı sardı. Onları kandırınca odama kaçtım. Bu gece, ustamın boyun atkısı yanımda öyle yattım. Odamın her geceki yanlızlığını, küçük, yumuşak bir boyun atkısı gidermişti. Ömrümün en güzel duygularını duyarak, gökyüzünün sonsuz, mailiklerini düşünerek uyudum...

***

— 2 —

Odamın kapısı hafifçe vuruldu. Elimdeki kitabı bırakarak yatağımda doğruldum:

— Giriniz.

Kapı aralandı. Pansiyoncu annenin başı uzandı:

— Aylâ! yavrum. Seni rahatsız ettim ama, bir arkadaşın geldi. Muhakkak görüşmek istiyor.

— İsmini söylemedi mi?

— Hayır. Dışarı salonda bekliyor.

— Nasıl kız?

— Uzun boylu, kumral, güzel bir kız.

Düşündüm. Uzun boylu, kumral ve güzel bir kız acaba Dilek mi?

— Buraya getireyim mi?

— Getir anne.

İhtiyar kadın, çekildi. Birkaç dakika sonra, Dilek, rüzgâr gibi içeri girdi.

— Geçmiş olsun Aylâ! Ne oldun kuzum? kaç gündür mektebe gelmiyorsun?

Boynuma sarılmıştı. Onu yavaşça geriye doğru ittim.

— Fena halde nezleyim, okadar sokulma.

— Haydi canım, böyle nezle olur mu hiç?.. Sesinde bir değişiklik yok. Naz yapıyorsun galiba!

Gülüyordum, onun «naz yapıyorsun» sözünü duyunca, yüzüm mahzunlaştı:

— Kime nazlanacağım Dilek?!.. Görüyorsun ya, yalnızım.

Dilek, yatağımın kenarına oturmuştu. Yüzüme dikkatle baktı:

— Ne söylersen nafile. Ben hepsini biliyorum. Benden saklama.

Yüzüme sıcak bir kan dalgası yükseldi. Yanaklarım ateş gibi yanmağa başlamıştı.

— Niçin kızardın Aylâ?

— Kızardım mı?

— Kızardın ya.

Yüzüme daha dikkatli bakıyordu. Başını bana doğru iğdi:

(Arkası var)

MÜJDE:

Bütün Avrupa ve Amerika Kadınlarının Tercihan Kullandıkları

VOG

KREM PODRASI

Türkiyede de Satılmağa Başlanmıştır. Heman Bir Tecrübe Ediniz.

Fennin en sıhhî usullerile yapılmış olan:

VOG KREM PODRASI

Cilde gençlik, güzellik, beyazlık verir.

Her Mağazada Bulunur.

Bu Romanları

50%

Eksiğine Almak İstemez misiniz?

Kitabın Adı	Yazan	Fiyatı	Kitabın Adı	Yazan	Fiyatı
Açlık	*Peyami Safa*	75	Emine	*Suat Derviş*	75
9 uncu Hariciye Koğuşu	»	50	Sen ve Ben	*Muazzez Tahsin*	75
Attilâ	»	100	Güzellik Kraliçesi	*Nezihe Muhiddin*	50
Yalanın Kudreti	*Kâzım Nâmi*	75	Geceleyin Sokaklar	*Mahmut Yesari*	40
Düşkünler	*Sadri Etem*	75	Kâhya Kadın	»	25
Çıkrıklar Durunca	»	100	Kara Davut	*Nizamettin Nazif*	100
Aşkın Birinci Şartı	*Vâ.-Nû.*	100	Venedikli Köle	*Kemalettin Şükrü*	50
Rasputin	»	75	En Güzel Hikâyeler	*1928*	100
Nakıs	*İbnirrefik A. Nuri*	30	» »	» *1929*	50
Turgut Reis	*Ali Riza Seyfi*	100			
İki Sünkü Arasında	*Aka Gündüz*	100			

İsterseniz?

Fiyatlarının yalnız yarısını *İstanbulda: Resimli Ay Basımevi T. L. Sosyetesi* adresine çıkarın. Posta parası aranmadan istediğiniz kitap adresinize gönderilecektir.

Eğer 20 kitabı birden ısmarlarsanız 10% daha fazla tenzilât vardır.

No 28

— Yahu! hiç gazete okuduğun yok mu?
— Son günlerde okuyamadım; ne var ki?..
— Gitmiş !..
— Kim gitmiş? Nereye gitmiş?..
— * * * * * * * * * *

Gidenin kim olduğunu yukarıdaki resmlerin ilk harfleri size bildirmektedir.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye: **Kristal tuvalet takımı;** İkinciye: **Fantazi yünlü elbiselik;** Üçüncüye: **2 tane Münir Nurettin gramofon plâğı;** Dördüncüye: **Futbol topu;** 5-15inciye: **Necip kolonyası, sabunu, tırnak cilâsı; Halk tıraş makinesi;** 16-30uncuya: **yüz kuruşluk birer kitap** 31-50: **Yetmiş beş kuruşluk birer kitap;** 51-75 **elli kuruşluk bir kitap;** 76-100: **1936 Resimli Ay muhtırası,**

---

26 ıncı sayıdaki bilmecemizin doğrusu: **(Araba "Tekerlek„ Kırıldıktan Sonra Yol Gösteren Çok Olur)** dır.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar :

1 - Pardesülük Kumaş — İstanbul Kocamustafapaşada Demircikadri sokak No. 113 Sadık Özer. **2 - Krepbirman elbiselik** — Kayseri Hacıhüsrev mahallesi Satıcı sokak No. 37 Ayşe Tezcan **3 - Bir çift ıskarpin** — Ankara Karaoğlan hamam çıkmazı No. 21 Salâhattin Mete. **4 - İpek eşarp** — İzmir Karşıyaka Zeytinli sokak No. 76 Fethiye Keresteci. **5 - Necip kolonyası** — İstanbul 10uncu okul No. 172 İzmirli Gaye Çetiner. **6 - Necip tırnak cilâsı** — Haseki Bakibey sokak No. 24 Mediha Burhan.

100 Kuruşluk birer kitap: Mersin Orta okulda 127 İbrahim. Tarsus Orta okul 199 Cavid Orhan Öz. Karacabey Hamidiye mahallesi bay Nail kızı Muzaffer. Elâziz Şirket han No. 40 Oğuz Daşo. Samsun Fazılkadı okulu öğretmeni Zuhal Dinçer. **Necip Sabunu:** İstanbul Beyoğlu 5 nci okul öğretmeni Mukaddes Ündüz. Ankara Posta kutusu 40 R. Kayakök. **Necip kremi:** Samsun Fazılkadı okulu öğretmeni Emine Buyan. Bursa Kız lisesi No. 152 L. Özkaptan.

75 Kuruşluk birer kitap: Mustafakemalpaşa Nahit Hüsnü Sözeri. Kütahya Tayyare def top. taburu gedikli başçavuş Salâhattin Doğru. İstanbul Pangaltı, Ayazma caddesi No. 11 Reşad. İstanbul Telefon idaresinde M. Gören. Edirne Jandarma okulu Haydar onbaşı. Bursa İlbaylık pansiyonunda Vehbi Nuyan. Edirne Jandarma okulu bölük 4 de Selim oğlu Baki onbaşı. Konya Süel ortaokul H. Gökçen. Siirt Nafia Başmühendisi kızı Mediha. İstanbul Üsküdar kız sanat okulu 82 Mahmure Benice. İstanbul Haydarpaşa lisesi 585 Rıfkı Konay.

Sew-No-More kumaş yaması: Aydın; Gazipaşa okulu 268 numaralı Lütfiye Arun. İstanbul Ayvansaray No. 25 T. Zeren. İstanbul Kız lisesi 964 İhsan. Ödemiş Mühendis Salâhattin Gürsu kızı Neriman. Ankara Erkek lisesi 1100 Kâfi Araç. Çanakkale Avukat bay Davut kızı Mübeccel Baykan.

1936 Resimliay Muhtırası: Bursa; Çekirge Haydarpaşa otelinde İlhan Kaçalay. Ankara Posta kutusu 40 Ahmet Özmeriç. Uşak Şeker fabrikası şömendüfer makasçısı Sabahattin Kutengin. Elâziz Orta okul No. 907 Cevdet Boylu. Ankara Yenişehir Ataç sokak No. 8 Seblâ Refet.

Not: Bilmeceleri çözen birçok okuyucularımız, gönderdikleri mektuplara 6 veya 4 kuruşluk Posta Pulu koymaktadırlar. Buna lüzum yoktur; bilmece mektupları — zarflar kapanmamak şartile — 1 kuruşluk Pulla gelir.

BOZKURT TRAŞ BIÇAĞININ BİR NUMARALISI SERT; İKİ NUMARALISI YUMŞAK SAKALLAR İÇİNDİR. VE TRAŞ OLACAĞINIZ GÜNLER: BIÇAK KENARINA GÜN İSİMLERİLE GÖSTERİLMİŞTİR.

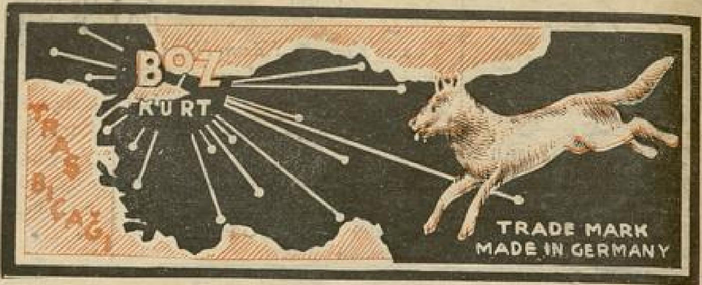

BOZKURT: Her yerde tanesi 5 kuruştur

BOZKURT VE HALK TRAŞ BIÇAKLARI, TÜRK ULUSUNU BÜYÜK BİR DERDTEN KURTARMIŞTIR. ÇÜNKİ:

İsimlerini ve sahiplerini bilmediğiniz binbir çeşit bıçaklardan, hangisini alalım diye düşünmeğe lüzum kalmamıstır. TURK ULUSU artık ÖZ markası ve herkesin kesesine uygun: BOZKURT VE HALK bıçaklarını kullanmalıdır.

HALK bıçağı her yerde tanesi 100 paradır.
10 Tanesi 15 kuruştur

HALK bıçağı HALKIN kendisidir. Yurdumuzda ilk defa olarak Türk ismi ile bir ÖZ Türk ticarethanesi tarafından çıkarılmış, biricik HALK malıdır.